

TV I SVERIGE - andra halvårsrapporten 1960

av

Jan Gillberg

Stockholm 1960

Industriens Utredningsinstitut

INNEHÅLL

Inledning	1
I Allmän redogörelse för TV:s utveckling i Sverige fram till den 1 juli 1960	2
Åter viss eftersläpning i utbyggnaden av TV-nätet	3
Den svenska TV-licensutvecklingen enastående snabb	4
TV-utvecklingen i Sverige 1960-63 -- ett räkneexempel	8
Revidering av föregående prognos inte aktuell	12
II TV-nätets successiva utbyggnad	14
Primärmaterial	14
Metod	15
TV-nätets utbyggnad i sex faser	18
Hushållsantalet i "TV-Sverige"	20
III TV:s utveckling under perioden 1 juli 1961-30 juni 1963	26
Läget den 30 juni 1959 samt utvecklingen 1959/60	27
Ju senare, desto snabbare	28
Licensökningen under budgetåret 1960/61	30
Effekten av utbyggnaden under budgetåret 1960/61	31
Licensökningen under budgetåren 1961/62-1962/63	31
Innebörden av beräkningarna för den framtida TV-utvecklingen	33
Test av prognosen	34
<u>Den allmänna strukturen av 14 TV-glesa kommuner</u>	
IV Den allmänna strukturen av 14 TV-glesa kommuner	37
Urvalet omfattar 14 TV-täta kommuner	37
Är de på teoretisk väg beräknade fältstyrkeområdena tillförlitliga?	39
Metod och material	41
Befolkningsutvecklingen 1950-59	42
Hushållsutvecklingen okt. 1958-okt.1959	44
Areal, folkmängd samt befolkningstäthet	45
Befolkningens fördelning på näringsgrenar	47
Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning	49

Antal jordbruk	51
Inkomstförhållandena	52
Personbilbeståndet	54
Radiolicensbeståndet	55

Förteckning över diagram, kartor, tabeller samt bilagor

Diagram I:a. TV:s utveckling i några västeuropeiska länder ..	5
I:b. TV:s utveckling i Kanada och Sverige	7
I:c. Den svenska TV-licensutvecklingen	9
II:a. Hushållsantalet i Sverige uppdelat på fältstyrkeområden av klass I-IV	22
II:b. Hushållsantalet i "TV-Sverige" uppdelat på fältstyrkeområden av klass I-III	22
III:a. TV-licensutvecklingen i Stockholm, Göteborg och Sundsvall	29
III:b. TV-licensutvecklingen fram till 1 juli 1963	35
III:c. Prognos och faktisk utveckling (budgetåret 1960/61)	36
IV:a. Sammanfattande jämförelse mellan TV-glesa och TV-täta kommuner	57
Kartor	
Svenska televisionsstationer	3
Televisionsslicenser	11
TV-nätet i Sverige den 30 juni 1960 (bilagd omslagets tredje sida)	
Tabell I:a. TV:s utveckling i Kanada och Sverige	6
II:a. TV-nätets utbyggnad 1/10 1956-30/6 1960	19
II:b. Hushållsantalet i Sverige uppdelat på fältstyrkeområden av klass I-IV	20
II:c. Förändringar 30/9 1956-30/6 1960 i hushållsantalet inom olika fältstyrkeområden	24
II:d. Hushållens fördelning i "TV-Sverige" per den 30 juni 1960	25
III:a. TV-licensantalet per den 30 juni 1959 fördelat på fältstyrkeområdesklasser	27
III:b. TV-licensökningen under budgetåret 1959/60 fördelad på fältstyrkeområdesklasser	28
III:c. Beräknad TV-licensökning -- perioden 15/3 1960 - 15/3 1961	30
III:d. Beräknad TV-licensökning - budgetåret 1961/62 ...	32
III:e. Beräknad TV-licensökning -budgetåret 1962/63	33

IV:a	De studerade kommunerna jämte TV-tätheten i dessa.	38
IV:b	Kommunernas uppdelning på fältstyrkeområden	40
IV:c	Folkmängden per den 31 dec. 1950 resp. den 1 jan. 1959	43
IV:d	Antalet hushåll okt. 1956 resp. okt. 1959	44
IV:e	Areal, folkmängd och befolkningstäthet	46
IV:f	Befolkningens fördelning på näringsgrenar	48
IV:g	Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning	49
IV:h	Antalet jordbruk(are) okt. 1956 resp. okt. 1959...	51
IV:i	Sammanräknad nettoinkomst under inkomståret 1957 .	53
IV:k	Personbilbeståndet per den 31 dec. 1956	54
IV:l	Radiolicensbeståndet per den 1 okt.1960	55

Bilagor

- A Areal, folkmängd och befolkningstäthet
- B Befolkningens fördelning på näringsgrenar
- C Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning
- D Inkomstförhållandena

I N L E D N I N G

På uppdrag av Sveriges Radio har Industriens Utredningsinstitut under 1960 utarbetat två rapporter rörande televisionens utveckling i Sverige. Föreliggande rapport - 1960 års andra halvårsrapport - innehåller en allmän redogörelse för TV-utvecklingen fram till utgången av budgetåret 1959/60. Dessutom har vissa kompletterande uppgifter lämnats för utvecklingen under innevarande års tredje kvartal. I rapporten presenteras vidare vissa beräkningar för den framtida TV-licensutvecklingen. Dessa beräkningar avser tiden fram till och med budgetåret 1962/63. Slutligen innehåller rapporten ett specialavsnitt utgörande en redogörelse för den allmänna strukturen i 14 TV-glesa kommuner.

I. ALLMÄN REDOGÖRELSE FÖR TV:s UTVECKLING
I SVERIGE FRAM TILL DEN 1 JULI 1960¹⁾

Åter viss eftersläpning i utbyggnaden av TV-nätet

I förhållande till gällande program uppstod under budgetåret 1958/59 en eftersläpning i utbyggnaden av det svenska TV-nätet. Den 30 juni 1959 hade 16 sändare tagits i bruk mot planenligt 26. Under det andra halvåret 1959 blev det emellertid möjligt att successivt uppnå en tämligen god överensstämmelse mellan TV-nätets planerade och faktiska utbyggnad.

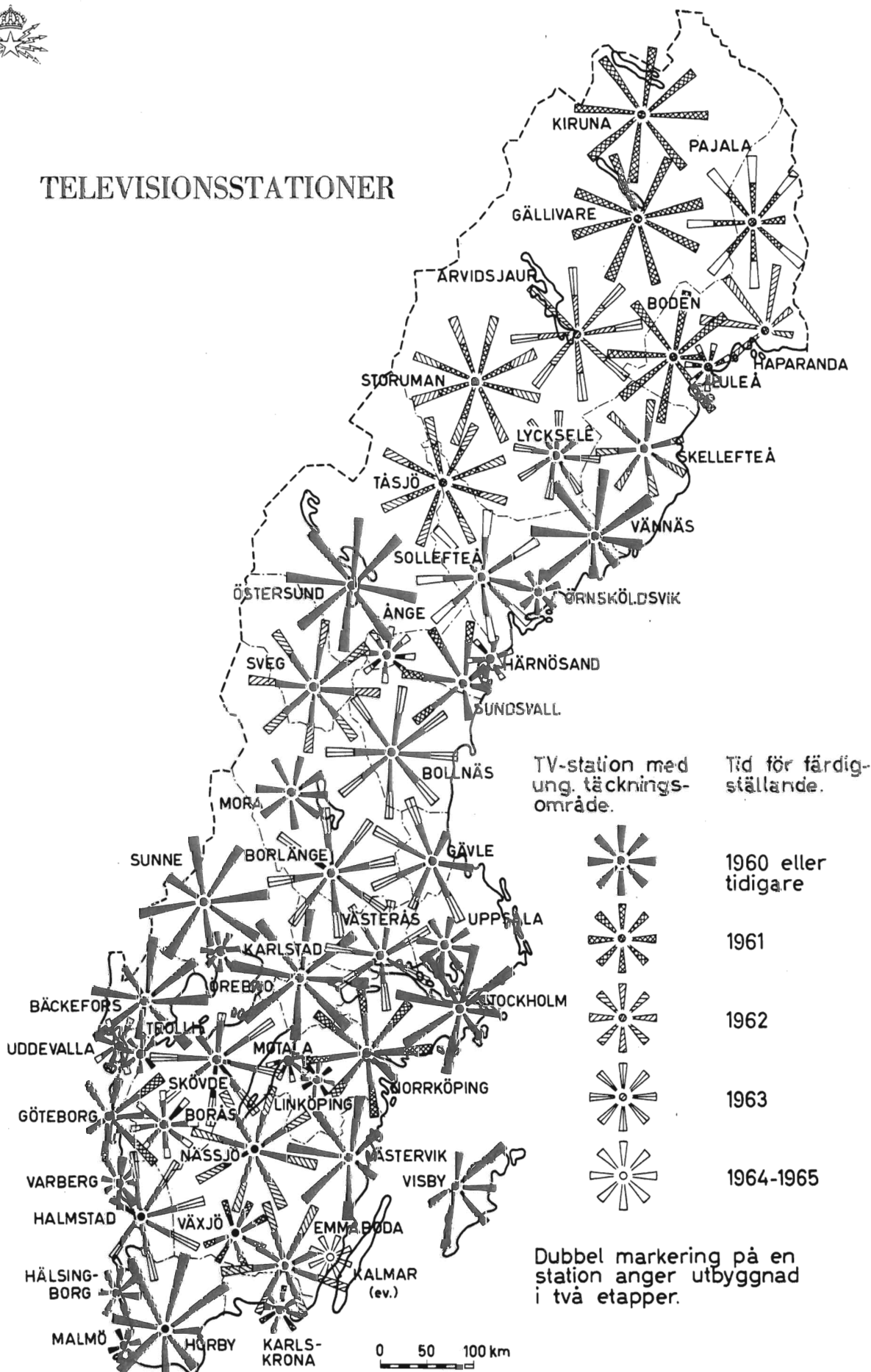
Under senare delen av budgetåret 1959/60 uppstod åter en eftersläpning vad gäller TV-nätets utbyggnad. Fram till den 1 juli 1960 hade sammanlagt 35 televisionsstationer uppförts.²⁾ Av dessa är 14 att betrakta som fullt och 21 som provisoriskt utbyggda. Enligt tidigare uppgjorda utbyggnadsplaner skulle det under budgetåret 1959/60 även ha tillkommit TV-stationer för Kalmarområdet samt i Bäckeå, Lycksele, Mora, Skellefteå, Sunne, Vännäs, Ånge och Örnsköldsvik. Av dessa försenade stationer har emellertid samtliga med undantag för Kalmar och Mora tagits i bruk under 1960 års tredje kvartal. På grund av den relativt goda mottagningen i Kalmarområdet från den provisoriska Emmabodastationen har Telestyrelsen ansett det lämpligt att låta uppförandet av Kalmarstationen bli beroende av erfarenheterna av räckvidden för den definitiva Emmabodastation, som avses bli uppförd under budgetåret 1961/62. Morasändarens start beräknas komma att ske under december månad 1960. Enligt Telestyrelsens per den 31 augusti 1960 daterade och gentemot tidigare delvis reviderade utbyggnadsprogram beräknas det under budgetåret 1960/61 tillkomma,

1) Redogörelsen har kompletterats med vissa uppgifter rörande utvecklingen under 1960 års tredje kvartal.

2) Se närmare denna rapport's andra avsnitt.

TELEVISIONSSTATIONER

frånsett de nyssnämnda, ytterligare fem nya TV-stationer. Det gäller Boden, Gällivare, Luleå, Storuman samt Sveg, av vilka de två sistnämnda dock inte avses bli slutgiltigt utbyggda förrän senare. Vidare kommer ett flertal tidigare men mer provisoriskt utbyggda TV-sändare att under budgetåret 1960/61 få en mer slutgiltig utformning. Detta gäller Göteborg, Karlskrona, Norrköping och Sundsvall.

Antalet TV-sändare, som beräknas vara i bruk den 30 juni 1961 uppgår till 48, varav 24 med full räckvidd. Bland dessa ingår 7 mindre "slavsändare", av vilka 4 inte är upptagna i det svenska TV-nätets "generalsplan", den s.k. Stockholmsplanen. Eventuellt kommer ytterligare ett antal slavsändare att uppföras. Behovet av lämplig placering av dylika kan som regel bedömas först sedan de planliga stationerna byggts ut till full räckvidd.

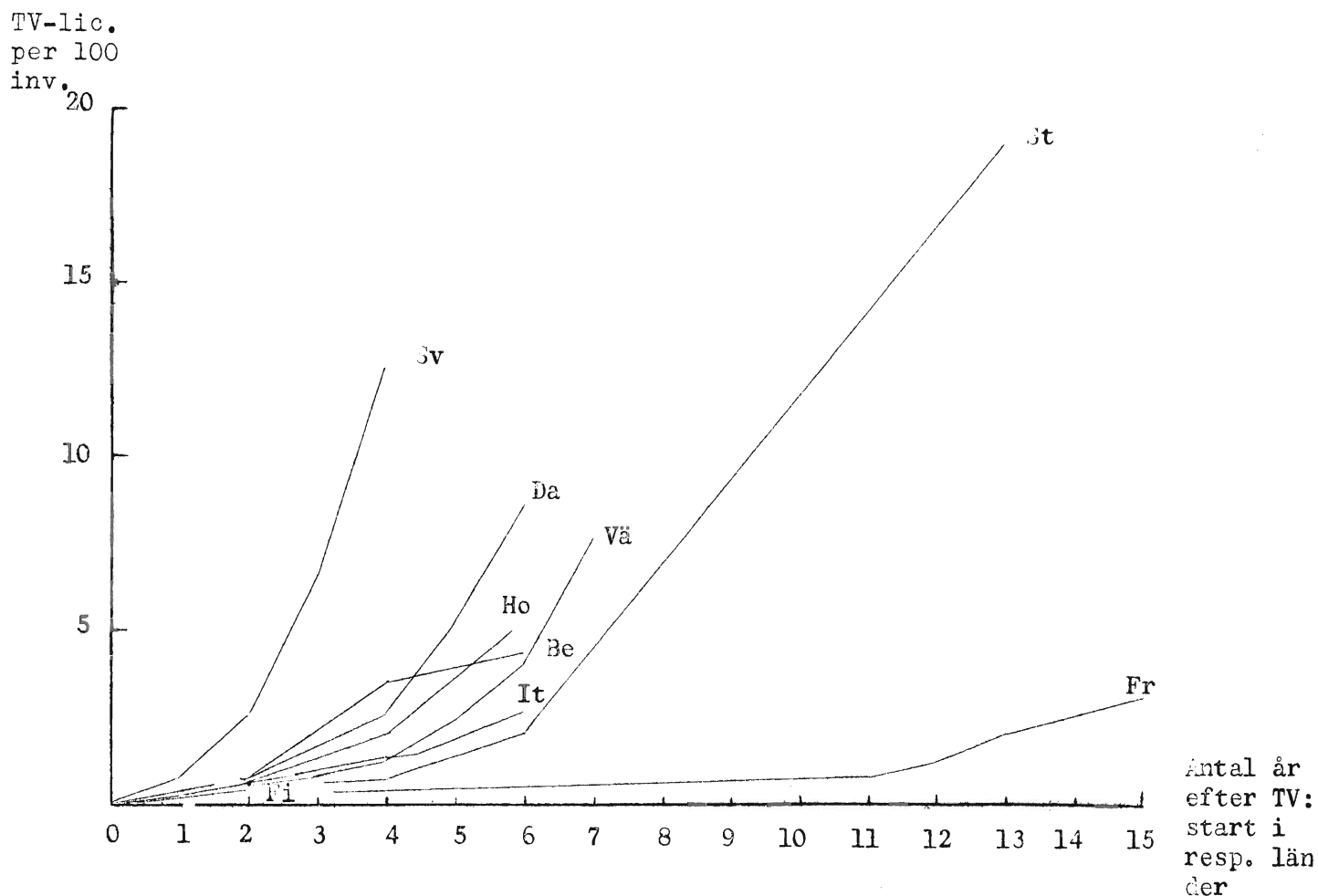
Under femårsperioden 1961/62 - 1965/66 beräknar Telestyrelsen, att det skall vara möjligt att i huvudsak slutföra utbyggnaden av det TV-nät, som bedömts behövt för distribution av ett program. Sålunda beräknas det, att Stockholms-planens 50 televisionstationer fram till den 1 juli 1966 skall ha fått slutgiltigt utförande och att flertalet sändare då också hunnit förses med reservutrustning. Eventuellt kommer det att bli aktuellt att utöver vad som anges i Stockholmsplanen uppföra ytterligare några större stationer och då närmast inom områden, där det eljest skulle erfordras ett stort antal slavsändare. Från Telestyrelsens sida framhålles, att denna utbyggnadsfråga icke med säkerhet kan bedömas, förrän samtliga i Stockholms-planen upptagna och i närheten av berörda områden liggande stationer utbyggts för full räckvidd. Telestyrelsen undersöker under tiden möjligheterna att erhålla de ytterligare sändningskanaler, som kan komma att behövas.

Den svenska TV-licensutvecklingen enastående snabb

Vid jämförelse med Västeuropas TV-länder framstår televisionens utveckling i Sverige som enastående snabb. Redan efter 4 års reguljär TV-verksamhet har vi i Sverige uppnått en TV-täthet, som det exempelvis i Storbritannien tog 10 år för att uppnå. I Frankrike är det aktuella antalet TV-licenser per 100 invånare lägre än 5 mot i Sverige högre än

12 och detta trots att televisionen i Frankrike redan hunnit fira sitt 15-årsjubileum. På televisionens område kan den svenska utvecklingen bokstavligen talat sägas ha skett med "amerikansk hastighet".

Diagram I:a TV:s utveckling i några västeuropeiska länder

Källa: Tele 1960:1, Meddelanden från Kungl. Telestyrelsen

Be = Belgien	Fr = Frankrike	St = Storbritannien
Da = Danmark	Ho = Holland	Sv = Sverige
Fi = Finland	It = Italien	Vä = Västtyskland

Betydande olikheter vad gäller TV-verksamhetens såväl organisatoriska som finansiella uppbyggnad men också vad avser sändningsintensitet gör det vanskligt att jämföra televisionens utveckling i Sverige med den

i USA och Canada. Bortses från dylika olikheter är det beträffande TV-beståndets utveckling i Canada möjligt att konstatera en anmärkningsvärt god samstämmighet med utvecklingen i Sverige. En jämförelse av motsvarande slag med USA kompliceras av att det är ytterst diskutabelt, hur man skall datera den amerikanska televisionsverksamhetens start.

Mot slutet av 1951 vidtogs de första mer konkreta åtgärderna i syfte att organisera reguljär televisionssändningsverksamhet. Sådan verksamhet inleddes den 6 september 1952 av CBFT (Montreal) och två dagar senare av CBLT (Toronto). I flera av Canadas befolkningsrikare delar var emellertid TV vid denna tidpunkt inte att betrakta som någon nyhet. En inte obetydlig del av landets befolkning hade nämligen sedan flera år tillbaka haft möjligheter att se TV-program från i norra USA belägna sändare. Det har också beräknats att mer än 100 000 canadensare hade hunnit skaffa sig TV, innan Canadas egen TV-sändningsverksamhet hade tagit sin början. Detta måste självfallet beaktas i samband med en jämförelse av TV:s utveckling i Canada respektive Sverige. Här har detta skett på så sätt, att "USA-faktorn" antagits motsvara ett års reguljär TV-verksamhet. I nedanstående tabell anges således 1952 som den canadensiska televisionens första reguljära verksamhetsår. År 1952 är eljest för Canadas TV att betrakta som motsvarande år 1956 för Sveriges. Den reguljära televisionsverksamheten i vårt land inleddes nämligen den 1 oktober 1956.

Tab. I:a. TV:s utveckling i Canada och Sverige

Antal år efter den reguljära TV-verksamhetens start	Canada			Sverige		
	Sluttet av år	Beräknat TV-bestånd	Antal TV per 1000 inv.	Sluttet av år	Beräknat TV-bestånd ⁴⁾	Antal TV per 1000 inv.
0	1951	uppg. saknas	-	1956	13 000	1,8
1	1952	200 000 ¹⁾	13,6	1957	87 000	11,9
2	1953	665 000 ²⁾	44,9	1958	244 000	33,0
3	1954	1 407 000 ³⁾	92,5	1959	598 000	80,0
4	1955	2 000 000	128,2	1960	1 000 000 ⁵⁾	133,3
5	1956	2 450 000	152,4			
6	1957	2 730 000	164,6			
7	1958	3 075 000	184,7			

1) Uppskattning.

2) Mars 1954.

3) April 1955.

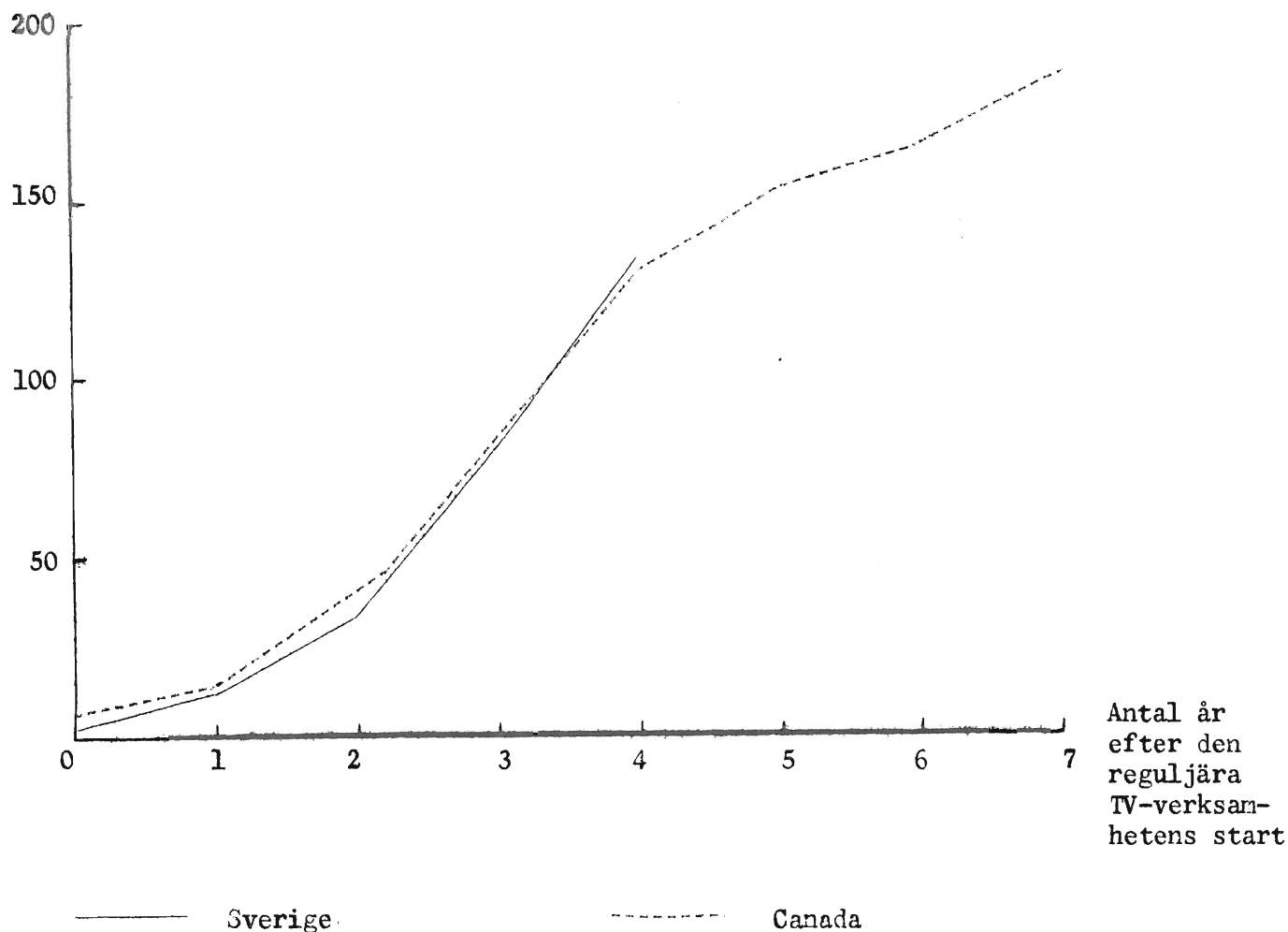
4) Antal licenser.

5) Uppskattning. Den 15 nov. 1960 uppgick antalet TV-licenser till

När TV:s utveckling i Canada och Sverige studeras med ledning av i tabell I:a återgivna data, är det viktigt att observera, att siffrorna för TV-beståndet i Canada två respektive tre år efter vad som här angivits som den reguljära TV-verksamhetens start kommit att gälla tre respektive fyra månader senare än vad som egentligen varit avsett. Detta sammanhänger med att det inte varit möjligt att för utgången av åren 1953 respektive 1954 erhålla några tillförlitliga uppgifter rörande storleken av TV-beståndet i Canada. Om tabellens data i likhet med nedan återges i diagrammatisk form bortfaller emellertid effekten av denna brist i de uppgifter, som ligger till grund för här presenterade jämförelser beträffande TV:s utveckling i Canada och Sverige.

Diagram I:b. TV:s utveckling i Canada och Sverige

Antal TV
per 1000 inv.

TV-utvecklingen i Sverige 1960-63 - ett räkneexempel

Av det tidigare har framgått, att TV:s utveckling i Sverige följt ett förlopp, som företer anmärkningsvärt stora likheter med den i Canada. Det ligger därför nära till hands att med utgångspunkt från uppgifterna beträffande det canadensiska TV-beståndets förändringar 1956-58 göra en framräkning av den svenska TV-utvecklingen 1961-63. En sådan beräkning kan ske på två sätt. Dels kan den göras genom att direkt multiplicera tillgängliga uppgifter för TV-antalet per 1 000 invånare i Canada med siffror för den åren 1961-63 beräknade folkmängden i Sverige. Dels kan det ske med ledning av hur den relativa förändringen vad gäller TV-antalet per 1 000 invånare kommit att under åren 1956-58 gestalta sig i Canada. Då TV-tätheten i Sverige enligt tabell I:a var något högre vid utgången av det fjärde TV-året än i Canada, kommer en framräkning av det förra slaget (A) att ge något lägre värden än en framräkning av det senare slaget (B). Den senare metoden torde närmast få bedömas som den lämpligaste. Beroende på vilket av de båda förfaringssätten som väljs, blir resultatet följande (siffrorna har avrundats till närmaste 5 000-tal):¹⁾

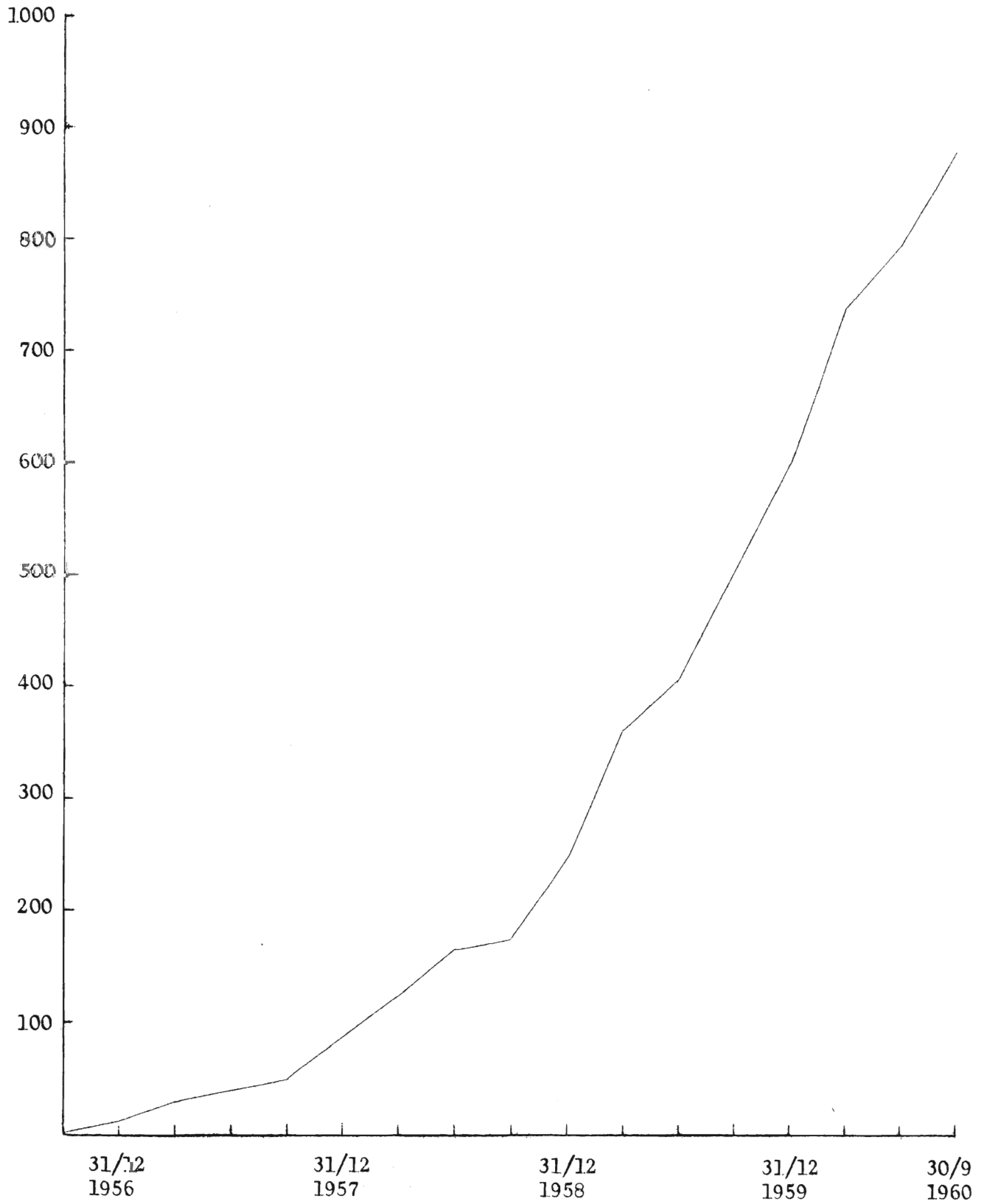
Vid slutet av år	TV-beståndet i Sverige	
	A	B
1961	1 150 000	1 195 000
1962	1 250 000	1 300 000
1963	1 415 000	1 470 000

Resultatet av en beräkning för den svenska TV-utvecklingen 1961-63, som bygger på siffror för den 1956-58 faktiska utvecklingen i Canada, blir således, att vi för åren framöver inte kan räkna med en lika kraftig årlig stegring av TV-licensantalet som den under 1959 och 1960 inträffade. I fjol uppgick stegringen till 354000 och torde i år bli ytterligare ca 50 000 större. Enligt här gjorda och på Canadautvecklingen baserade framräkningar skulle stegringen under 1961 begränsa sig till 150 000 enligt alternativ A och till 195 000 enligt alternativ B. Under 1962 skulle ökningen bli blott 100 000 - 105 000 och under 1963 åter något större, nämligen 165 000 - 170 000.

1) Befolkningen har antagits stiga med 50 000 per år.

Den svenska TV-licensutvecklingen

Antal TV-lic
1000-tal

Om TV:s utveckling i Sverige också under de närmast följande åren skulle komma att följa ett förlopp liknande det canadensiska, innebär det således, att den kurva, som återges i Diagram I:c och som åskådliggör vårt lands hittillsvarande TV-utveckling, nu kommer att vika av för att i fortsättningen ange en mindre kraftig stegring av TV-licensantalet. Möjligen förhåller det sig emellertid på det sättet, att utbyggnaden av TV-nätet i Canada redan efter några års reguljär TV-verksamhet hade nått så långt, att det täckte snart sagt alla bebyggda delar av landet. Huruvida det förhåller sig på det sättet har i detta sammanhang inte närmare undersökts. Vid ett mer flyktigt betraktande av TV-utvecklingen i Canada förefaller det emellertid som de i Canada konkurrerande TV-bolagen genomfört en utomordentligt snabb utbyggnad av landets televisionsnät. Därtill kommer att befolkningen i Canada är i något högre grad koncentrerad till vissa delar av landet än vad som är fallet i Sverige, vilket naturligtvis ökar möjligheterna att med ett redan begränsat antal sändare nå betydande delar av befolkningen.

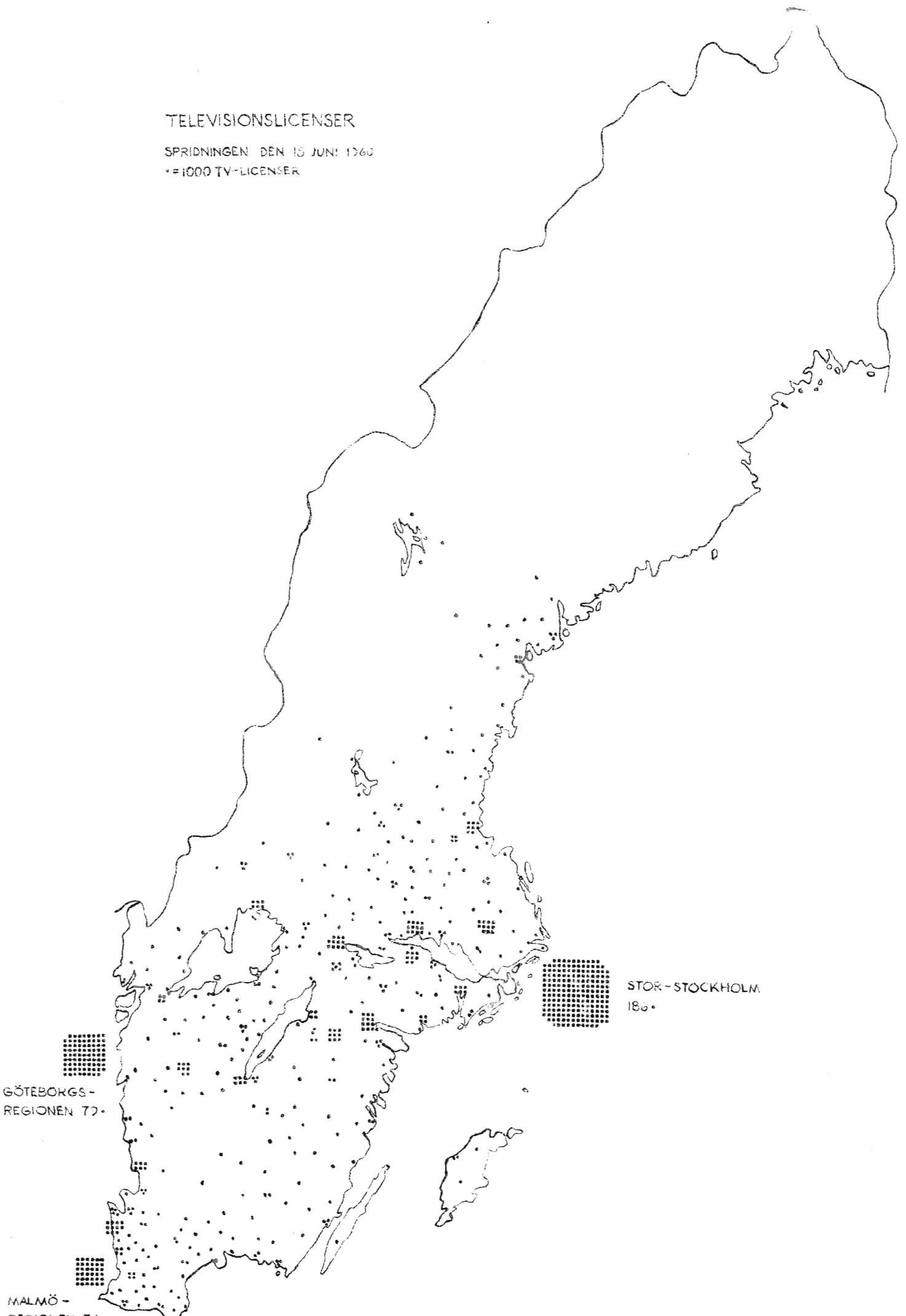
Vad beträffar vårt lands i norr belägna glesbygd har denna först på den allra senaste tiden berörts av TV-nätets utbyggnad. I dessa delar av landet - de fem norrlandslänen - bor 15 % av befolkningen. Den pågående och planerade utbyggnaden av TV-nätet tyder emellertid på att den norrländska befolkningen redan om cirka två år kommer att i stort sett ha erbjudits med landet i övrigt lika möjligheter att ta in TV-program. Möjligen kommer detta att resultera i att den nu rådande eftersläpningen vad gäller TV-täthet, som jämfört med övriga landet råder i Norrland, kommer att successivt hämtas in. Det är möjligt att redan för innevarande år skönja en tendens härtill. Medan TV-licensökningen i Norrland, som alltså representerar 15 % av den totala befolkningen, mellan 4:e kvartalet 1959 och 1:a kvartalet 1960 begränsade sig till 10 % av licensökningen i hela landet, uppgick den mellan 1:a och 2:a kvartalet 1960 till 17 % samt mellan 2:a och 3:e kvartalet till 20 %.

Kartan på s. ~~110~~¹¹ visar TV-licensernas spridning per den 15 juni 1960. Det framgår att televisionen än så länge blott nått en högst begränsad spridning i Norrland. Kartan ger dock inte någon direkt uppfattning om spridningens omfattning i relation till folkmängden. Den kompletterande uppgiften bör därför lämnas, att om licenstätheten i Norrland den 15 juni 1960 skulle ha varit lika hög som i övriga landet, hade det inneburit, att antalet licenser i denna del av landet varit 80 000 större än vad som var

TELEVISIONSLICENSER

SPRIDNINGEN DEN 15 JUNI 1960

• = 1000 TV-LICENSER

det faktiska antalet, vilket endast uppgick till 60 000. En i anslutning till spridningskartan visuell bild av denna "eftersläpnings" omfattning ger den punktanhopning, som symboliserar antalet TV-licenser härrörande från Göteborgs regionen.

Mot bakgrund till här konstaterade eftersläpning vad gäller TV:s spridning i Norrland och det räkneexempel beträffande den framtida licensutvecklingen, som gjordes i anslutning till jämförelsen med Canadas TV-utveckling, ligger det nära till hands att komplettera räkneexemplet med att ange "effekten" av att den "norrländska TV-eftersläpningen" skulle komma att hämtas in under exempelvis åren 1961-62. Om den till 80 000 uppgående eftersläpningen fördelas lika mellan de båda åren innebär det, att licensantalet enligt det tidigare gjorda räkneexemplet vid utgången av 1961 skulle komma att uppgå till uppemot 1 250 000 och ett år senare till närmare 1 400 000.¹⁾

Revidering av föregående prognos inte aktuell

I närmast föregående inom institutet sammanställda rapport rörande den svenska TV-utvecklingen ("TV i Sverige - första halvårsrapporten 1960") lämnas redovisning för vissa beräkningar för TV-licensutvecklingen under innevarande budgetår. Enligt dessa beräkningar antages TV-licensantalet komma att vid utgången av första halvåret 1961 uppgå till omkring 1 200 000, vilket anger en starkare ökning än den som blir resultatet av en beräkning, som i likhet med ovan baserar sig på Canadautvecklingen och detta även sedan hänsyn tagits till den "norrländska eftersläpningen". Detta förhållande synes emellertid inte behöva ge anledning till en revidering av i nyssnämnda rapport presenterade prognos för den svenska TV-utvecklingen t.o.m. första halvåret 1961. Dessa tidigare redovisade beräkningar baserar sig dels på antaganden underbyggda med erfarenheter från den faktiska TV-licensutvecklingen i Sverige fram till den 15 mars 1960 samt dels på kunskap om redan genomförd respektive planerad utbyggnad av TV-nätet.

Den ovan gjorda och på Canadas TV-utveckling baserade framräkningen för TV-utvecklingen i Sverige 1961-63 utgår ifrån den samstämmighet, som diagram I:b åskådliggör, men tar inte hänsyn till huruvida denna samstämmighet motsvaras av en i de båda länderna likartad utveckling vad gäller den del av respektive länders befolkning, som vid olika tidpunkter efter TV:s start haft möjlighet att vid ungefär likvärdiga mottagningsförhållanden ta in TV-program. I Canada torde utbyggnaden av TV-nätet ha skett på

1) Kompletteringen har gjorts på basis av som alternativ B betecknade framräkning (se s. 1:7).

sådant sätt, att det potentiella tittarunderlagets andel av befolkningen varit större vid olika från TV:s start räknade tidpunkter än i Sverige. Vid olika tidpunkter under de första respektive andra jämförelseåren torde denna differens ha varit relativt stor samtidigt som det kan antagas, att den därefter blivit allt mindre och torde också ganska snart helt försvinna. Om tillgängligt material hade gjort det möjligt att för skilda tidpunkter beräkna TV-tätheten inom delar av Canada respektive Sverige, med mottagningsförhållanden motsvarande en på teoretisk väg beräknad fältstyrka överstigande exempelvis $2,5 \text{ m/V}_m$, skulle resultatet därför sannolikt också bli, att TV-utvecklingen i Sverige visat sig ha följt ett snabbare förlopp än i Canada. Därigenom skulle emellertid också underlag erhållas för de modifieringar, som ganska säkert skulle bli aktuella i samband med en på kanadensiska erfarenheter uppbyggd prognos för den framtida TV-utvecklingen i Sverige.

Även om ovan gjorda jämförelse med TV:s utveckling i Canada inte saknar sitt intresse, har den genom här påtalade svaghet inte ansetts erbjuda säkrare underlag för en bedömning beträffande den framtida TV-utvecklingen i Sverige. Någon revidering av den prognos för utvecklingen under innevarande budgetår, som presenterades i "TV i Sverige - första halvårsrapporten 1960", har heller inte ansetts aktuell. För ytterligare diskussion rörande den framtida TV-utvecklingen i Sverige hänvisas till denna rapports tredje avsnitt.

Vid försök att bedöma den framtida TV-licensutvecklingen i Sverige är det självfallet väsentligt att kunna utgå från god kunskap om den utveckling, som är den hittills faktiskt inträffade. En sådan kunskap förutsätter inte bara studium av licensstatistiken utan även en analys av TV-nätets successiva utbyggnad. Det är nämligen först mot bakgrund av en analys av detta senare slag, som det är möjligt att för olika tidpunkter ange det potentiella "tittarunderlaget" och det är i förhållande till detta, som antalet TV-licenser skall studeras. Syftet med i detta avsnitt presenterade analys är att ur antydna synpunkt åskådliggöra innebörden av TV-nätets successiva utbyggnad. Detta kommer att ske genom att för sex olika tidpunkter söka beräkna det antal hushåll, som befinner sig inom räckhåll för vad som angivits som influensen från vid de skilda tillfällena utbyggda TV-sändarna.

Primärmaterialet

Telestyrelsens TV-licensstatistik är uppbyggd med postanstaltsområdet som geografisk grundenhet. En beskrivning beträffande registrets närmare uppbyggnad återfinns i "TV i Sverige - rapport 1959:1", sid 2 f.

Det TV-licensregister som upprättats inom Industrins Utredningsinstitut hämtar självfallet sina uppgifter ifrån Telestyrelsens per postanstalt angivna licensuppgifter, vilka för övrigt lämnas per den 15:e i varje kvartals tredje månad. I samband med analysen av TV:s utveckling har det syntts opraktiskt att arbeta med så små enheter som postanstaltsområden. Dessa uppgår i landet som helhet till 4 000. Det har i stället befunnits lämpligt att slå samman de olika postanstaltsområdena till "kommunområden". Detta har skett genom att gruppera postanstalterna per kommun. Genom att gränserna för de av postanstaltsområden uppbyggda "kommunerna" inte alltid sammanfaller med gränserna för de administrativa kommunerna har vi kommit att tillämpa ett oegentligt kommunbegrepp. De geografiska enheter, som vår här presenterade analys bygger på, har på detta sätt reducerats till 1032. Även om vad som här skall ges namnet "postanstaltskommuner" vanligen har gränser, som åtminstone i stort sett sammanfaller med gränserna för de administrativa kommunerna, har det syntts motiverat att hålla de båda kommunbegreppen strängt i sär.

När vi inom institutet i skilda sammanhang sökt ge en bild av TV-tätheten i Sverige som helhet eller i olika delar av landet har detta skett genom att ställa antalet TV-licenser i relation till antalet hushåll. Det har nämligen förefallit lämpligt att låta studiet av televisionens spridning ske med utgångs-

punkt från hushållsantalet och inte invånareantalet. Orsaken har varit, att när det gäller TV-mottagare är hushållet att betrakta som den naturliga konsumtionsenheten. Det har alltså i dessa sammanhang inte tagits speciell hänsyn till den del av TV-konsumtionens underlag, som utgörs av restauranter, konditorier m.m. Då syftet med i detta avsnitt presenterade analys är att ge ytterligare underlag för beräkningar av TV-tätheten i Sverige, har det syntts naturligt att utgå från beräkningar av antalet hushåll per postanstaltskommun. Sådana beräkningar har gjorts med ledning av uppgifter beträffande antalet hushåll per postanstaltsområde, vilka tillhandahållits från Generalpoststyrelsen.

Metod

För att ange det potentiella "tittarunderlaget" är det inte tillräckligt att blott studera TV-nätets utbyggnad med hänsyn till det successivt ökade antalet TV-sändare. Det är också viktigt att beakta de olika sändarnas effekt samt det förhållandet, att mottagningsförhållandena generellt sett försämras med från respektive sändare växande avstånd. Därför har det befunnits nödvändigt att inte blott laborera med "sändarområden" utan även med "fältstyrkeområden". Således har varje sändares influensområde delats in i tre s.k. fältstyrkeområden, vars gränser bestämts med ledning av på teoretisk väg gjorda beräkningar av fältstyrkan inom de olika sändarområdena. Beräkningarna har gjorts inom Telestyrelsen och har skett med utgångspunkt från respektive sändares kända data samt med hänsyn till avståndet från sändaren. Däremot har det inte beaktats, huruvida exempelvis en bergsrygg omöjliggjort fri utstrålning och på så sätt åstadkommit en avvikelse från det teoretiskt beräknade mönstret. Därigenom har de olika fältstyrkeområdena blivit helt cirkelformade.

Gränsvärdena för de fältstyrkeområden, som varje sändarområde delats in i, har valts med ledning av iakttagelser rörande TV-tätheten i Stockholmssändarens influensområde och för vilka en redogörelse lämnats i en tidigare rapport (TV i Sverige 1956-1958, Industriens Utredningsinstitut, Stockholm 1959).

Det kunde i samband med här nämnda studium av TV:s spridning inom Stockholmsområdet konstateras, att TV-tätheten tämligen genomgående befann sig på en med hänsyn till tidpunkten för iakttagelserna hög nivå inom ett område med $2,5 \text{ m/V}_m$ som den - enligt teoretiska beräkningar - lägsta fältstyrkan. Härefter var det ifråga om TV-tätheten möjligt att iakttaga en ganska tydlig "plata", som omfattade ett cirkelformat område med $2,5 \text{ m/V}_m$ och $0,2 \text{ m/V}_m$ som ungefärliga yttergränser. Också utanför detta andra fältstyrkeområde var det möjligt att konstatera en viss TV-spridning. Det befanns också därför motiverat att räkna med ett tredje fältstyrkeområde. Detta senare erhöll gränsvärdena $0,2 \text{ m/V}_m$ respektive $0,025 \text{ m/V}_m$. Det senare av dessa båda värden fick samtidigt tjäna som bestämninggrund för den yttre gränsen av Stockholmssändarens influensområde.

Även om valet av de gränsvärden, som vid studiet av TV:s spridning inom Stockholmsområdet kom att bestämma gränserna för då aktuella fältstyrkeområden, delvis måste betraktas som godtyckligt, har det i samband med sedermera gjorda studier av TV:s spridning i andra sändarområden inte ansetts ha förelegat några starkare skäl för att överge de i "Stockholmsfallet" tillämpade indelningsgrunderna. Det har syntts mer väsentligt, att studiet av TV:s spridning i olika delar av landet får följa en enhetlig modell och då bl.a. för att på så sätt göra det lättare att jämföra exempelvis TV:s introduktionsförlopp i vid olika tillfällen utbyggda sändarområden.

Genom att dela upp de olika sändarområdena i fältstyrkeområden har det blivit möjligt att ta viss hänsyn till den "kvalitetsfaktor" som mottagningsförhållandena kan sägas utgöra. Detta hänsynstagande kompliceras emellertid av att TV-nätets successiva utbyggnad inte bara resulterar i att befolkningsgrupper, som tidigare helt saknat möjligheter att med konventionella mottagare ta in TV-program, inlemmas i "TV-Sverige" utan också, att befolkningsgrupper, som exempelvis tillhört en tidigare utbyggd sändares tredje fältstyrkeområde, även kan komma att ingå i något av den nya sändarens mer högvärdiga fältstyrkeområden. I och med att en ny sändare tages i bruk kan alltså resultatet bli dels att det potentiella tittarunderlaget växer, dels att vissa delar av "TV-Sveriges" population får sina mottagningsförhållanden förbättrade. Detta senare slags resultat har kommit att få sitt uppenbara intresse att studera, vilket främst är en följd av att utbyggnaden av TV-nätet nått dithän att den övervägande delen av landets befolkning bebod områden, som enligt i denna analys tillämpade definition för begreppet "TV-sändares influensområde" ingår i vad som här kallats "TV-Sverige" - dvs. sådana delar av landet, vars från TV-sändare härrörande fältstyrka uppgår till minst $0,025 \text{ m/V}_m$.

Inte minst för att få en uppfattning om i vad mån TV-nätets successiva utbyggnad resulterat i inom vissa delar av landet förbättrade mottagningsförhållanden, har det varit lämpligt att låta analysen ske med hjälp av en inom institutet utarbetad "fältstyrkekarta". Denna karta har utarbetats "stegvis"; ett "steg" för var och en av de sex perioder som här redovisade studium av TV-nätets utbyggnad fram t.o.m. den 30 juni 1960 avser. En kopia av kartan visande läget vid utgången av första halvåret 1960 har bifogats denna rapport.

På den bilagda kartan, "TV-nätet i Sverige den 30 juni 1960", har de respektive TV-sändarnas läge punktmarkerats. Av siffermarkeringarna framgår det i vilken tidsordning sändarna tillkommit. De på kartan utritade cirklarna anger sändarnas respektive fältstyrkeområdets omfattning. Cirkelar närmast intill punktangiven sändare betecknar fältstyrkeområden av klass I (mer än $2,5 \text{ m/V}_m$). Cirkelar närmast utanför innercirkelarna betecknar fältstyrkeområden av klass II ($0,2 - 2,5 \text{ m/V}_m$). Härutöver är det möjligt att i vissa fall urskilja en tredje yttre cirkel, som då betecknar fältstyrkeområde av klass III ($0,025 - 0,2 \text{ m/V}_{m,1}$). Skillnaderna i storleken mellan cirklar, som betecknar fältstyrkeområden av en och samma klass, ger en uppfattning om i vilken grad sändarnas influens varierar.

Som framgår av bilagda karta är det förenat med vissa svårigheter att "renodla" de olika sändarnas fältstyrkeområde. I mycket stor utsträckning griper de olika sändarområdena in i varandra. När detta sker med två sändarområdens yttre fältstyrkeområden har detta mindre betydelse. Detta innebär ju inte, att de så att säga dubbeltäckta delarna i och för sig får förbättrade mottagningsförhållanden än vad som skulle varit fallet, därest någon dubbeltäckning inte förelegat. Annorlunda blir det emellertid, då den yttre rayonen till ett sändarområde sammanfaller med någon av angränsande sändarområdes båda inre cirklar. Med TV-nätets successiva utbyggnad har dubbeltäckning av här antytt slag kommit att bli alltmer förekommande. I en rad olika fall har det i samband därmed blivit aktuellt med en "omklassificering" av skilda delar av tidigare utbyggda sändarområden. Principen för sådana omklassificeringar har varit, att i samband med en ny sändares start överföra sådana delar av angränsande sändarområde med en influens från tidigare utbyggd sändare, som är svagare än den som erhålles från den nya sändaren. Detta kan ibland beröra flera angränsande sändarområden. I de fall då det blott blir frågan om "dubbelpåverkan" av likvärdigt slag, hänföres området till den tidigast utbyggda sändarens influensområde. Den tillämpade och här redovisade principen kan exemplifieras på följande sätt:

När Hörby-sändaren togs i bruk den 30 juli 1959 bildades ett ifrån denna sändare hörrörande influensområde. Teoretiskt är det möjligt att i konsekvens med här tillämpade principer tänka sig Hörbys sändarområde uppdelat i tre fältstyrkeområden - Hörby I, Hörby II resp. Hörby III. Dessa fältstyrkeområden griper in i en rad kringliggande och redan tidigare utbyggda sändarområden och däribland Malmös sändarområde, vilket också skall betraktas som utgörande tre fältstyrkeområden - Malmö I, Malmö II resp. Malmö III. Till bilden hör vidare att Malmösändaren togs i bruk den 23 maj 1958. I och med Hörbysändarens start kommer de befolkningsgrupper, som bebodde fältstyrkeområdet Malmö III, att erhålla en betydligt förhöjd fältstyrka. Dessa områden sammanfaller nämligen i det väsentliga med Hörby I. Detta förhållande motiverar en omklassificering på så sätt, att det antal hushåll som tidigare tillhört Malmö III nu överförs till Hörby I. Vad gäller Malmö II är förhållandet i det väsentliga detsamma. Med undantag av Skanör och Falsterbo jämte närmast kringliggande område sammanfaller Malmö II med Hörby I. Med nyssnämnda undantag överförs därför också hushållen i Malmö II till Hörby I. Skanör och Falsterbo är emellertid i och för sig också belägna på sådant sätt, att en dubbeltäckning föreligger. Här är det emellertid frågan om en dubbeltäckning av två likvärdiga fältstyrkeområden - Hörby II och Malmö II. I ett sådant fall blir det inte aktuellt med en omklassificering utan ifrågasvarande område förblir en del av det tidigare bildade fältstyrkeområdet - alltså i detta fall Malmö II. Vad slutligen gäller fältstyrkeområdet Malmö I sammanfaller detta med det vid senare tidpunkt bildade Hörby I. Inte heller i detta fall blir det frågan om någon omklassificering.

Som redan tidigare framhållits syftar den analys, för vars resultat en redogörelse nu skall lämnas, inte blott till att för olika tidpunkter bestämma, hur stort antal av landets hushåll, som enligt viss given definition bebor områden inom räckhåll för befintliga TV-sändares influens. Avsikten är också att fördela TV-Sveriges population med hänsyn till på ovan redovisat sätt angivna mottagningsförhållanden. För att göra detta möjligt har postanstaltskommunerna grupperats per fältstyrkeområde. Med utgångspunkt från en sådan gruppering är det sedan möjligt att för de olika fältstyrkeområdena beräkna dels antalet invånare och dels antalet TV-licenser. I anslutning till den i detta avsnitt presenterade analysen är det dock blott det förra, som varit aktuellt.

TV-nätets utbyggnad i sex faser

I Sverige ägde den reguljära televisionsverksamhetens start rum den 1 oktober 1956. Här presenterade studium av TV-nätets utbyggnad avser tiden 1 oktober 1956 - 30 juni 1960. Denna tidsperiod har delats in i sex delperioder. Den första av dessa sträcker sig från den 1 oktober 1956 till den 1 januari 1958. Frånsett denna första delperiod, som alltså omfattar sammanlagt 15 månader, är det frågan om halvårsperioder. Under hela den första delperioden var det blott en enda av det reguljära TV-nätets sändare, som var i bruk, nämligen Stockholmsändaren. Detta är skälet till varför den första delperioden valts att omspänna en större tidrymd än de därefter följande. När det sedan gäller uppdelningen av den återstående trettionådersperioden, har valet i första hand stått mellan halvårs- och kvartalsperioder. Ett skäl varför det bedömts som tillfyllest att stanna inför det förra alternativet har varit, att inom institutet utarbetade TV-rapporter avges halvårsvis. Därest ett behov av en uppdelning i kortare perioder skulle uppstå, är det möjligt att åstadkomma en sådan i efterhand och detta utan någon större olägenhet.

På omstående sida återges en sammanställning över de TV-sändare, som tagits i bruk under respektive delperiod. Siffrorna inom parentes anger den ordningsföljd, i vilken sändarna tillkommit. Motsvarande siffror återfinns på till denna utredningsrapport bifogade fältstyrkekarta. Tre av de i tabell-sammanställningen redovisade TV-sändarna har byggts ut stappvis. Detta gäller Örebro (nr 31), Trollhättan (nr 32) samt Karlstad (nr 35). Ehuru med låg effekt och följaktligen med mindre omfattande influenskraft var dessa sändare i bruk tidigare än vad som framgår av tabellen, vid vars utarbetande hänsyn inte tagits till första etappen av nämnda sändares utbyggnad.

Av tabell II:a framgår det, att antalet TV-sändare, som tagits i bruk under tiden från t.o.m. det första halvåret 1960, uppgår till sammanlagt 35. TV-nätets utbyggnad inleddes med Stockholmsändarens start, vilken ägde rum hösten 1956. Därefter blev det ett uppehåll från till våren 1958. Då togs

Tab. II:a TV-nätets utbyggnad 1/10 1956 - 30/6 1960

Delperioder	Tillkomna TV-sändare
I. 1/10 1956 - 31/12 1957	Stockholm (1)
II. 1/1 1958 - 30/6 1958	Göteborg (2), Malmö (3) och Norrköping (4)
III. 1/7 1958 - 31/12 1958	Nässjö (5), Halmstad (6), Hälsingborg (7), Gävle (8), Skövde (9), Linköping (10), och Motala (11)
IV. 1/1 1959 - 30/6 1959	Borlänge (12), Bollnäs (13) och Sundsvall (14)
V. 1/7 1959 - 31/12 1959	Västerås (15), Jönköping (16), Hörby (17), Emmaboda (18), Karlskrona (19), Borås (20), Härnösand (21), Varberg (22), Växjö (23), Uddevalla (24), Hudiksvall (25), Hultsfred (26), Västermik (27), Anderstorp (28) och Visby (29)
VI. 1/1 1960 - 30/6 1960	Östersund (30), Örebro (31), Trollhättan (32), Uppsala (33), Sollefteå (34) och Karlstad (35)

emellertid Göteborgs-, Malmö- och Norrköpingssändarna i bruk. I sin första fas kom således utbyggnaden av TV-nätet att beröra de mer befolkningstäta delarna av landet.

Under den tredje av våra sex studerade delperioder inleddes sändningsverksamhet från ytterligare sju sändare. Utbyggnaden under första halvåret 1959 fick inte - vad gäller antalet nytillkomna sändare - en lika stor omfattning. Detta antal uppgick under denna fjärde delperiod till blott tre. Under senare delen av år 1959 inleddes emellertid televisionssändningar från inte mindre än femton nyupprättade TV-stationer. Vid utgången av år 1959 hade utbyggnaden nått dithän att TV-nätet omfattade snart sagt hela landet med undantag av de inre samt nordligare delarna av Norrland. Under första halvåret 1960 togs ytterligare sex sändare i bruk och bland dessa två Norrlandssändare, nämligen Östersunds (nr 30) och Sollefteås (nr 34).

Det svenska TV-nätet har byggts ut med ledning av gång efter annan reviderade utbyggnadsplaner. En för dessa planer bärande princip har varit att så disponera utbyggnadsprogrammet, att allmänna förutsättningar kunnat skapas för att vid vad som angivits som lämpligt avpassad programverksamhet snarast möjligt bringa balans mellan inkomster och utgifter. En sådan balans kunde uppnås under budgetåret 1959/60.

Vägledande för planeringen av TV-nätets utbyggnad har således varit att åstadkomma en snabb spridning av televisionen över så stora delar av landet som möjligt, varvid befolkningstätare delar fått företräde framför befolkningsglesare. Åtgärder för att höja driftssäkerheten har samtidigt fått komma i andra hand. Utbyggnaden av TV-nätet synes också ha skett på sådant sätt, att samtidigt som mottagningsmöjligheter skapats för en betydande del av landets befolkning, har det uppsått ett behov av en "kompletterande utbyggnad" med syfte att inom vissa områden förbättra rådande mottagningsförhållanden. Ett flertal av vid senare tid tillkomna TV-sändare har karaktär av sådana "kompletterande" sändare med en punktvis genomförd förbättring av nämnt slag som resultat.

Hushållsantalet i "TV-Sverige"

Av tabell II:b framgår resultatet av våra beräkningar beträffande hushållsantalet vid slutet av respektive studerad delperiod samt fördelat mellan

Tab. II:b. Hushållsantalet i Sverige uppdelat på fältstyrkeområden av klass I-IV

Tidsperiod	Antal hushåll vid slutet av resp. tidsperiod					
	Fältstyrkeområden av klass I	Fältstyrkeområden av klass II	Fältstyrkeområden av klass III	Fältstyrkeområden av klass I-III	Fältstyrkeområden av klass IV	Summa
-30/9 1956	0	0	0	0	2 679 000	2 679 000
1/10 1956-31/12 1957	461 000	84 000	136 000	681 000	1 998 000	2 679 000
1/1 1958-30/6 1958	791 000	321 000	293 000	1 405 000	1 274 000	2 679 000
1/7 1958-31/12 1958	1 009 000	525 000	360 000	1 894 000	785 000	2 679 000
1/1 1959-30/6 1959	1 088 000	642 000	377 000	2 107 000	572 000	2 679 000
1/7 1959-31/12 1959	1 470 000	715 000	180 000	2 365 000	314 000	2 679 000
1/1 1960-30/6 1960	1 707 000	697 000	132 000	2 536 000	143 000	2 679 000

fältstyrkeområden av olika klass. Frånsett antalet hushåll i dylika områden tillhörande klasserna I, II och III har redovisning skett för det antal som tillhör fältstyrkeområden av klass IV, varmed avses områden med lägre fältstyrka än $0,025 \text{ m/V}_m$ och som följaktligen inte är belägna inom räckhåll för vad som tidigare definierats som "befintliga TV-sändares influens". De i tabellen redovisade beräkningarna baserar sig på Generalpoststyrelsens hushållsräkning under oktober månad 1959. Det förhållandet att hushållsantalet under den studerade perioden undergått en successiv stegring har således inte beaktats.¹⁾ Detta kunde i och för sig varit möjligt men det hade fordrat ett omfattande räknearbete, vilket sammanhänger med den mängd av transfereringar, som måste läggas till grund för beräkningar av hur hushållsantalet inom fältstyrkeområden av olika klass förändrar sig med TV-nätets successiva utbyggnad. Att här presenterade beräkningar av "TV-Sveriges population" således förenklats kan inte på något mer avgörande sätt resultera i att den bild, som tabellen återger, blir missvisande.

Antalet hushåll tillhörande fältstyrkeområden av klass I-III uppgick vid slutet av den första delperioden till 681 000, varav 461 000 eller 68 procent tillhörde områden med en fältstyrka högre än $2,5 \text{ m/V}_m$. Som resultat av utbyggnaden under den andra delperioden mer än fördubblades antalet hushåll ingående i vad som tidigare definierats som "TV-Sverige", dvs. vad som vid skilda tidpunkter omfattas av fältstyrkeområden av klass I-III. Detta antal uppgick således vid slutet av första halvåret 1956 till 1 405 000, medan det sammanlagda hushållsantalet i områden utanför "TV-Sverige" stannade vid 1 274 000. Under den tredje delperioden steg antalet hushåll i "TV-Sverige" med närmare 500 000. Vid periodens slut var det blott 29 procent av landets hushåll som tillhörde utanför "TV-Sverige" belägna områden. Under loppet av de därefter tre följande delperioderna sjönk denna andel till 5 procent, motsvarande ett antal av 143 000. Det antal hushåll som vid utgången av första halvåret 1960 ännu inte inordnats i vad som här kallas för "TV-Sverige" tillhör i första hand Norrbottens län, vars totala hushållsantal vid postens räkning hösten 1959 beräknades till 77 000. Den utveckling som här kommenterade tabell återger, kan också studeras med hjälp av diagram II:a.

Av det efterföljande diagrammet II:b framgår det, hur antalet hushåll i områden tillhörande "TV-Sverige" fördelar sig med hänsyn till tillämpad fältstyrkeklassificering. Det framgår därvid att den andel hushåll, som tillhör fältstyrkeområden representerande de bästa mottagningsförhållandena, är i successivt sjunkande fram till utgången av första halvåret 1959. Under de två därefter följande halvårsperioderna stiger emellertid andelen från 52 procent

1) Enligt Generalpoststyrelsens räkning per oktober 1956 resp. oktober 1959 uppgick antalet hushåll i Sverige till 2 531 000 resp. 2 679 000.

Diagram II:a. Hushållsantalet i Sverige uppdelat på fältstyrke-
områden av klass I-IV.

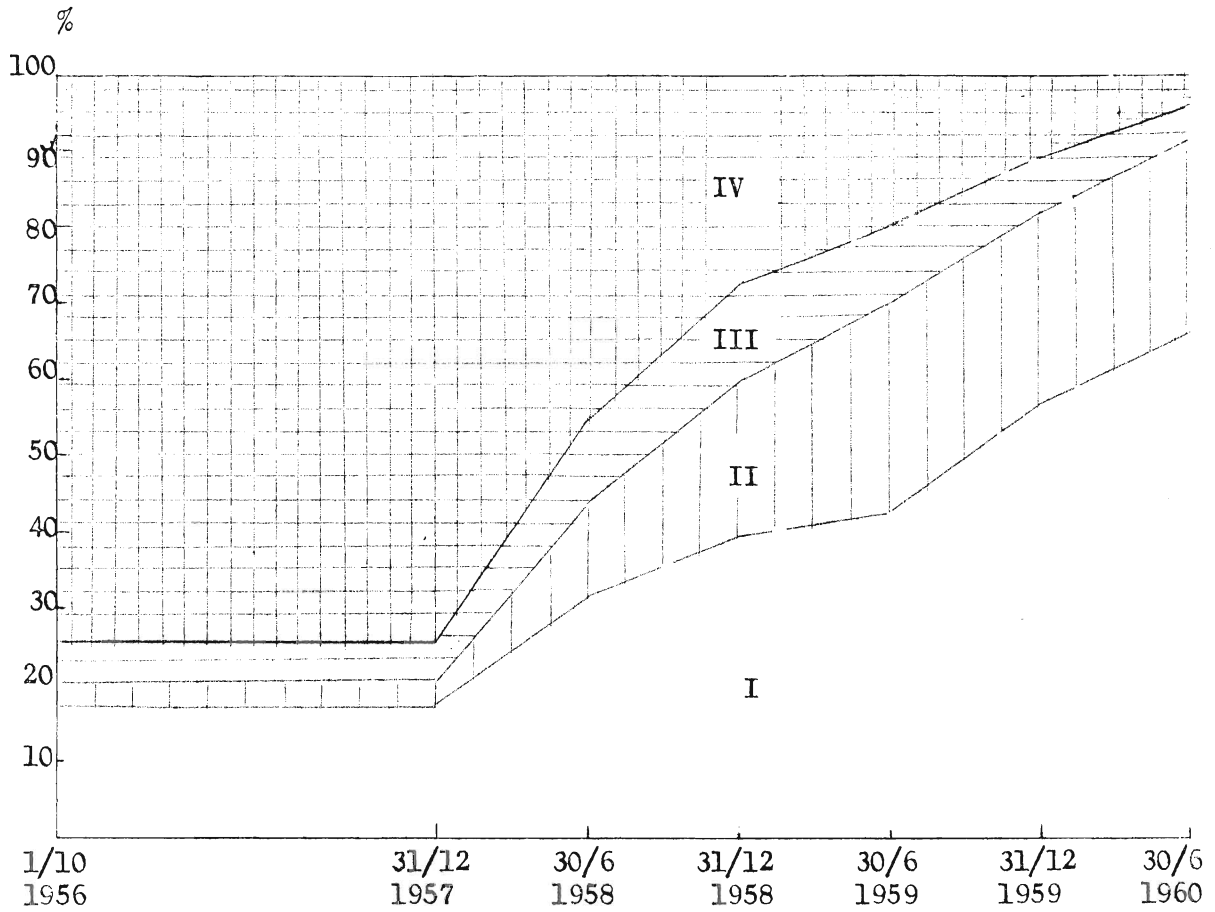
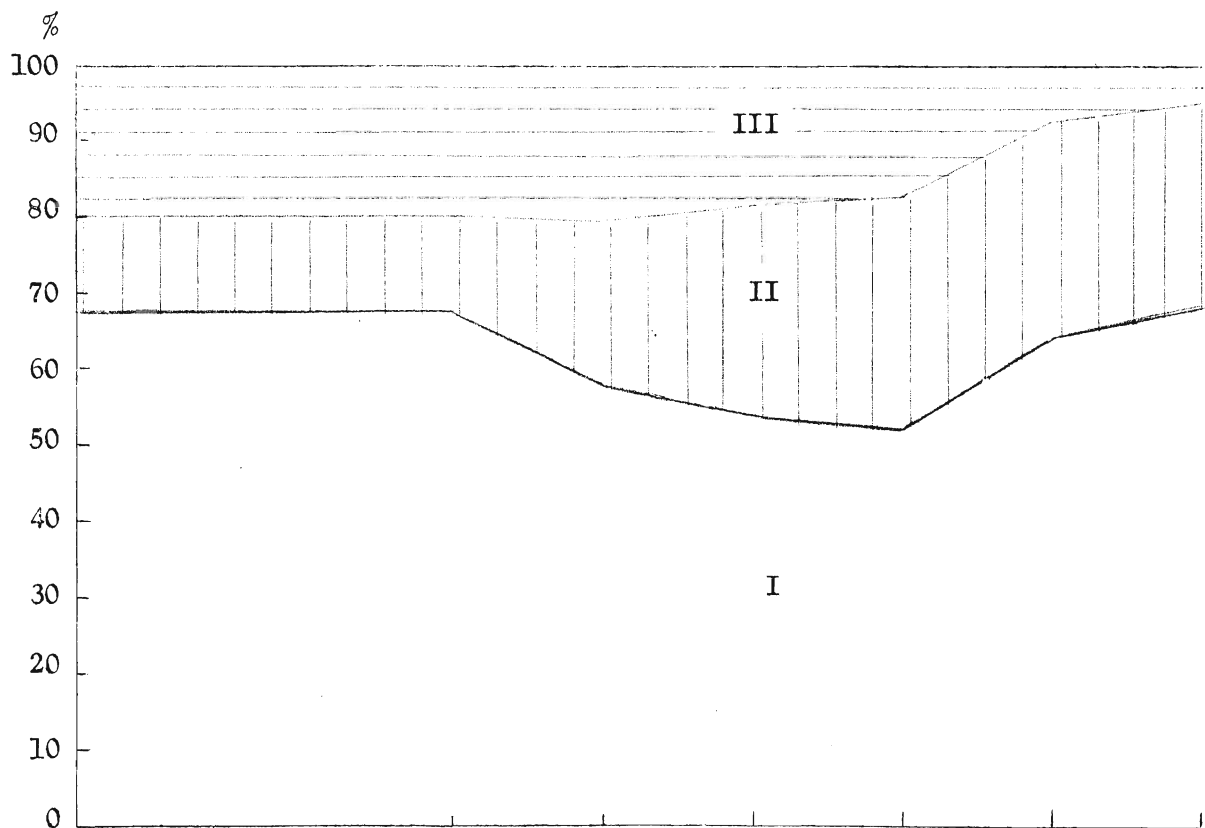

Diagram II:b. Hushållsantalet i "TV-Sverige" uppdelat på fältstyrke-
områden av klass I-III.

till 69 procent. Den andel av hushållsantalet, som vid de studerade delperiodernas slut representerar områden med mottagningsförhållanden av "mellanklass", stiger successivt från 12 procent per den 1 oktober 1956 till 30 procent per den 30 juni 1959. Härefter sjunker denna andel något för att ett år senare begränsa sig till 27 procent. Vad slutligen gäller fältstyrkeområdena av klass III har dessas andel av "TV-Sveriges" totala hushållsandel successivt sjunkit från 20 procent till 5 procent. Denna reduktion har varit särskilt kraftig räknat från den 30 juni 1959, då andelen uppgick till 17,5 procent.

Mot bakgrund av vad som kom till uttryck i tabell. II:b är det också möjligt att konstatera, hur TV-nätets utbyggnad under de två senaste delperioderna resulterat i för redan utbyggda delar av landet förbättrade mottagningsförhållanden. Under dessa två halvårsperioder stiger antalet hushåll tillhörande fältstyrkeområden av klass I med sammanlagt 619 000 eller med 57 procent. Mellanklassens hushållsantal stiger med 55 000 eller med 9 procent. De områden som representerar mottagningsförhållanden av klass III får samtidigt sitt hushållsantal reducerat från 377 000 till 132 000.

Underlaget till de redovisade beräkningarna av hushållantalet i "TV-Sverige" vid utgången av de studerade delperioderna utgörs av ett inom institutet utarbetat "transfereringsschema", vilket i sin tur bygger på kartanalyser beträffande omfattningen av de fältstyrkeområden, som bildats i samband med tillkomsten av varje ny TV-sändare. För de principer, som följts vid dessa kartstudier har en redogörelse tidigare lämnats (s. II:3 ff). I nedanstående tabell lämnas en sammanfattning för de transaktioner, som varit aktuella i sammanhanget. Det har därvid bedömts som tillräckligt att låta redovisningen ske gruppvis på så sätt, att transaktioner av ett och samma slag (ex. från fältstyrkeområden av klass IV till sådana av klass II) och som ägt rum under en och samma delperiod adderats. I den sammanfattande tabellen II:c lämnas således inte någon särredovisning för de transfereringar, som aktualiserats vid tillkomsten av var och en av de 35 TV-sändare, som förts upp under den studerade tidsperioden.

De olika delperioderna har betecknats som period A, B, C, D, E respektive F. Varje transaktion har numrerats. Vidare har de olika överföringarnas "minussida" givits en "ursprungsbeteckning". Syftet därmed har varit att ange, under vilken period en grupp hushåll, som i samband med en transaktion skall omklassificeras, överförts till den fältstyrkeområdesklass, med utgångspunkt från vilken omklassificeringen skall ske. (Ex.: Transaktion nr 7 avser 4 300 hushåll och är föranledd av en under period B tillkommen TV-sändare. Det område, till vilken de 4 300 hushållen hör, var vid periodens början inordnade i gruppen "fältstyrkeområden av klass III" men TV-nätets utbyggnad under perioden gör det aktuellt att föra över dessa 4 300 hushåll till gruppen "fältstyrkeområden av klass I". Transaktionens minussida har fått beteckningen 7:A, vilket anger att det var under period A, som de 4 300 hushållen fördes över till gruppen "fältstyrkeområden av klass III".) Det har inte förelegat något behov av att på motsvarande sätt ge minussidan en "ursprungsbeteckning", när det gällt en transaktion av hushåll från områden utanför "TV-Sverige" (= fältstyrkeområden av klass IV) till områden inom detsamma (= fältstyrkeområden av klass I - III).

Tab. II:c. Förändringar 30/9 1956-30/6 1960 i hushållsantalet inom olika fältstyrkeområden

	Antal hushåll			
	Fältstyrkeområden av klass I	Fältstyrkeområden av klass II	Fältstyrkeområden av klass III	Fältstyrkeområden av klass IV
Utgångsläge (30/9 1956)	0	0	0	2 678 700
Transaktioner under period A (1/10 1956-31/12 1957)	1. + 360 900	2. + 84 300	3. + 135 500	1. - 460 900 2. - 84 300 3. - 135 500
<u>S:a 31/12 1957</u>	<u>460 900</u>	<u>84 300</u>	<u>135 500</u>	<u>1 998 000</u>
Transaktioner under period B (1/1 1958-30/6 1958)	4. + 325 600 7. + 4 300	5. + 204 700 8. + 31 900	6. + 193 300 7:A. - 4 300 8:A. - 31 900	4. - 325 600 5. - 204 700 6. - 193 300
<u>S:a 30/6 1958</u>	<u>790 800</u>	<u>320 900</u>	<u>292 600</u>	<u>1 274 400</u>
Transaktioner under period C (1/7 1958-31/12 1958)	9. + 131 600 12. + 28 200 13. + 4 800 14. + 45 400 15. + 8 300	10. + 161 600 12:B. - 28 200 13:C. - 4 800 16. + 7 100 17. + 50 100 18. + 18 700	11. + 197 200 14:B. - 45 400 15:C. - 8 300 16:A. - 7 100 17:B. - 50 100 18:C. - 18 700	9. - 131 600 10. - 161 600 11. - 197 200
<u>S:a 31/12 1958</u>	<u>1 009 100</u>	<u>525 400</u>	<u>360 200</u>	<u>784 000</u>
Transaktioner under period D (1/1 1959-30/6 1959)	19. + 79 200	20. + 84 800 22. + 31 700	21. + 48 500 22:C. - 31 700	19. - 79 200 20. - 84 800 21. - 48 500
<u>S:a 30/6 1959</u>	<u>1 088 300</u>	<u>641 900</u>	<u>377 000</u>	<u>571 500</u>
Transaktioner under period E (1/7 1959-31/12 1959)	23. + 102 700 26. + 101 500 27. + 42 400 28. + 5 400 29. + 13 500 30. + 39 300 31. + 50 200 32. + 20 300 33. + 6 900	24. + 79 600 26:B. - 101 500 27:C. - 42 400 28:D. - 5 400 29:E. - 13 500 34. + 47 800 35. + 35 000 36. + 36 700 37. + 2 000 38. + 35 100	25. + 75 800 30:A. - 39 300 31:B. - 50 200 32:C. - 20 300 33:E. - 6 900 34:A. - 47 800 35:B. - 35 000 36:C. - 36 700 37:D. - 2 000 38:E. - 35 100	23. - 102 700 24. - 79 600 25. - 75 800
<u>S:a 31/12 1959</u>	<u>1 470 500</u>	<u>715 300</u>	<u>179 500</u>	<u>313 400</u>
Transaktioner under period F (1/1 1960-30/6 1960)	39. + 55 000 42. + 36 600 43. + 6 600 44. + 8 200 45. + 34 900 46. + 22 500 47. + 3 500 48. + 12 100 49. + 31 900 50. + 18 100 51. + 3 000 52. + 4 000	40. + 71 500 42:A. - 36 600 43:C. - 6 600 44:D. - 8 200 45:E. - 34 900 46:F. - 22 500 53. + 2 900 54. + 8 800 55. + 900 56. + 6 700	41. + 44 500 47:A. - 3 500 48:B. - 12 100 49:C. - 31 900 50:D. - 18 100 51:E. - 3 000 52:F. - 4 300 53:C. - 2 900 54:D. - 8 800 55:E. - 900 56:F. - 6 700	39. - 55 000 40. - 71 500 41. - 44 500
<u>S:a 30/6 1960</u>	<u>1 706 900</u>	<u>697 200</u>	<u>131 800</u>	<u>132 400</u>

Allteftersom nya TV-sändare tillkommit har det alltså blivit aktuellt att genom diverse transaktioner justera det mönster, som de olika fältstyrkeområdena bildat. Den till rapporten bifogade kartan återger det mönster, som slutligen bildats under den studerade perioden 1 oktober 1956 - 30 juni 1960. Av nedanstående tabell framgår det, hur hushållen i "TV-Sverige" per den 30 juni 1960 fördelar sig mellan de olika sändarnas respektive fältstyrkeområden.

Tab. II:d. Hushållens fördelning i "TV-Sverige" per den 30 juni 1960

Sändare	A n t a l h u s h å l l			
	Fältstyrkeområ- den av klass I	Fältstyrkeområ- den av klass II	Fältstyrkeområ- den av klass III	Summa
1. Stockholm	460 900	47 600	1 600	510 100
2. Göteborg	191 700	50 700	-	242 400
3. Malmö	95 800	1 800	-	97 600
4. Norrköping	42 400	54 500	500	97 400
5. Nässjö	17 500	52 600	10 000	80 100
6. Halmstad	27 800	44 800	1 000	73 600
7. Hälsingborg	32 800	7 200	-	40 000
8. Gävle	37 900	23 500	400	61 800
9. Skövde	56 700	42 300	35 300	134 300
10. Linköping	28 200	5 500	-	33 700
11. Motala	17 400	7 800	-	25 200
12. Borlänge	35 800	57 000	13 300	106 100
13. Bollnäs	13 800	33 500	3 500	50 800
14. Sundsvall	29 600	12 400	2 800	44 800
15. Västerås	39 300	41 100	-	80 400
16. Jönköping	13 400	-	-	13 400
17. Hörby	181 100	34 300	18 700	234 100
18. Emmaboda	17 200	60 500	1 700	79 400
19. Karlskrona	13 500	800	-	14 300
20. Borås	35 700	5 900	-	41 600
21. Härnösand	7 200	1 200	-	8 400
22. Varberg	9 200	-	-	9 200
23. Växjö	8 500	-	-	8 500
24. Uddevalla	16 900	18 600	9 600	45 100
25. Hudiksvall	5 400	200	-	5 600
26. Hultsfred	1 700	5 200	-	6 900
27. Västervik	16 800	16 200	-	33 000
28. Anderstorp	2 300	1 000	-	3 300
29. Visby	13 800	2 700	-	16 500
30. Östersund	19 600	13 600	7 600	40 800
31. Örebro	127 700	17 600	20 400	165 700
32. Trollhättan	21 300	-	-	21 300
33. Uppsala	36 600	3 200	-	39 800
34. Sollefteå	8 900	27 300	4 400	40 600
35. Karlstad	22 500	6 600	1 000	30 100
S:a	1 706 900	697 200	131 800	2 535 900

III. TV:s utveckling under perioden 1 juli 1961 - 30 juni 1963

När det gällde att söka förutbestämma televisionens introduktionsförlopp i Sverige, var det naturligt att i första hand utgå från vissa i utlandet vunna erfarenheter. Det kom emellertid att visa sig, att dessa erfarenheter inte var tillämpliga på den svenska TV-utvecklingen. En analys i efterhand kan i och för sig visa, att ett fel gjordes i själva valet av jämförelseland. Dessa tidigt uppgjorda prognoser byggde tämligen genomgående på vissa uppgifter beträffande TV-licensbeståndets utveckling i Storbritannien. I detta land tog det emellertid tio år att uppnå samma TV-täthet, som nu uppnåtts i Sverige och då redan efter fyra års reguljär TV-verksamhet. Om bedömandena beträffande TV:s introduktionsförlopp i Sverige i stället hade utgått ifrån en utvecklingskurva för motsvarande utveckling i Canada, hade däremot resultatet blivit tämligen tillfredsställande. Detta framgår bland annat av den jämförelse, som presenterats i denna rapports första avsnitt (sid. ⁶ I:5 ff).

Den påvisade samstämmigheten vad gäller TV:s utveckling i Canada och Sverige har emellertid av tidigare angivna skäl (sid. ¹² I:11 f) inte bedömts göra det motiverat att för prognoser beträffande den nu i vårt land framtida TV-utvecklingen utgå ifrån kanadensiska erfarenheter. En säkrare grund för sådana prognoser torde erhållas som resultat av en analys beträffande erfarenheterna från den nu fyra år långa utveckling, som den svenska televisionsverksamheten har genomgått. Den redogörelse för vad som skulle kunna kallas för den "befolkningsmässiga effekten" av TV-nätets successiva utbyggnad, som lämnats i denna rapports andra avsnitt, är avsedd att i detta sammanhang tjäna som en av de väsentliga utgångspunkterna. Genom att koppla samman denna effekt med den faktiska licensutvecklingen är det möjligt att erhålla en ganska god bild av den hittillsvarande utvecklingen på televisionens område i Sverige. Det är med ledning av en sådan bild jämte vissa beräkningar beträffande den "befolkningsmässiga effekten" av den framtida utbyggnaden av TV-nätet, som nedan redovisade bedömanden för den framtida TV-licensutvecklingen är gjorda.

Läget den 30 juni 1959 samt utvecklingen 1959/60

I nedanstående tabell anges, hur det totala TV-licensantalet per den 30 juni 1959 fördelade sig inom det i fältstyrkeområdesklasser indelade TV-Sverige. Totalt uppgick licensantalet till 407 000. För de respektive fältstyrkeområdesklasserna har licensantalet beräknats på sådant sätt, att det syntts motiverat att inte ange resultatet alltför exakt.

Tab. III: a. TV-licensantalet per den 30 juni 1959 fördelat på fältstyrkeområdesklasser

Fältstyrkeområdesklass	Antal hushåll	Antal TV-lic.per 100 hushåll	Antal TV-licenser
I	1 088 000	24 - 26	261 000 - 283 000
II	642 000	14 - 17	90 000 - 109 000
III	377 000	6 - 10	23 000 - 38 000
Summa	2 107 000	19	407 000

Under budgetåret 1959/60 uppgick licensökningen till inemot 400 000. I tabell III:b anges, hur denna licensökning beräknas ha fördelat sig inom TV-Sverige med hänsyn till inom olika delar rådande mottagningsförhållanden. Vad gäller de fältstyrkeområden, som representerar mottagningsförhållanden av det bästa slaget, har en uppdelning även skett med viss hänsyn till från vilken tidsperiod bildandet av respektive fältstyrkeområden härrör. Också i detta sammanhang har det syntts motiverat att låta redovisningen ske i form av gränsvärden.

1) En exakt beräkning av det sammanlagda antalet TV-licenser inom kommuner, som ingår i de olika fältstyrkeområdesklasserna, har i detta sammanhang inte syntts av behovet påkallad. För de respektive fältstyrkeområdesklasserna har licensantalet i stället uppskattats med ledning av uppgifter för licenstätheten inom ett stort antal, om än inte alla, kommuner. Denna metod har också tillämpats i samband med beräkningen av den i tabell III:b redovisade licensökningen. Däremot har det naturligtvis varit möjligt att i båda tabellerna ange totalsiffrorna exakt.

Tab. III:b. TV-licensökningen under budgetåret 1959/60 fördelad på fältstyrkeområdesklasser

Fältstyrke- områdesklass	Antal hushåll (30/6 1960)	Antal nya TV- lic. per 100 hushåll	Antal nya TV-licenser
I a-d ¹⁾	1 088 000	15 - 16	165 000 - 175 000
I e ²⁾	382 000	18 - 20	70 000 - 75 000
I f ³⁾	236 000	10 - 12	25 000 - 30 000
II a-f ⁴⁾	697 000	17 - 19	110 000 - 135 000
III a-f ⁵⁾	132 000	4 - 8	5 000 - 10 000
Summa	2 535 000	16 ¹⁾	377 000 ¹⁾

- 1) Fältstyrkeområden av klass I bildade före den 1 juli 1959
 2) " " " " " 1/7 1959 - 31/12 1959
 3) " " " " " 1/1 1960 - 30/6 1960
 4) " " " II " före den 1 juli 1960
 5) " " " III " " " " " " "

Ju senare, desto snabbare

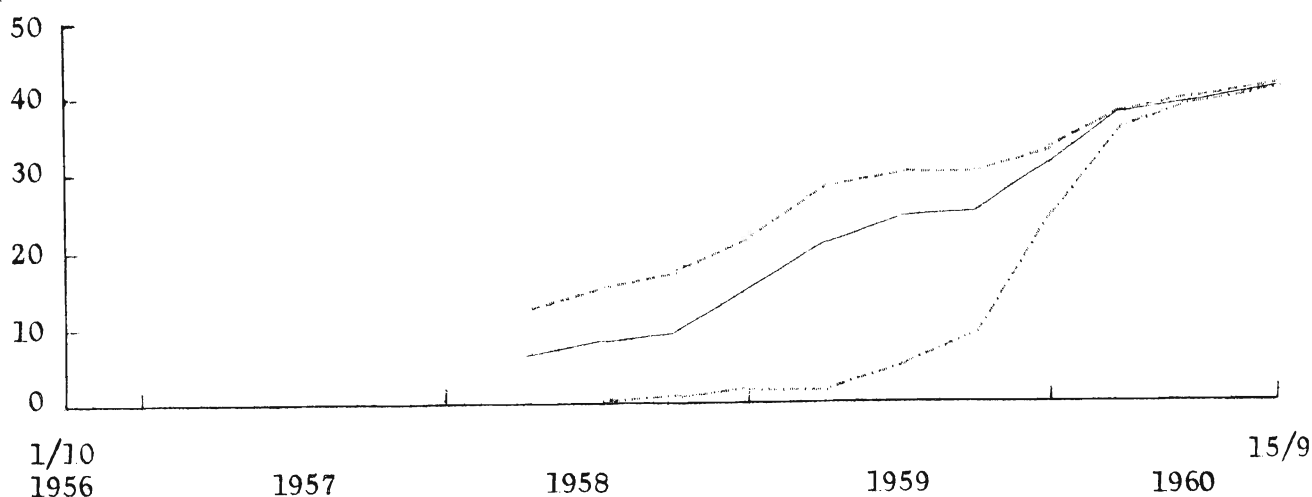
Ett studium av TV-utvecklingen inom olika sändarområden visar, att introduktionsförloppet har en klar tendens att ske snabbare ju senare TV:s start inom ett område daterar sig. Det försprång i fråga om TV-täthet, som tidigare utbyggda sändarområden skaffat sig framför senare utbyggda områden, har därför genomgående kommit att hämtas in redan efter en tämligen kort tidrymd. Detta förhållande har påvisats i tidigare inom institutet utarbetade TV-rapporter (se bl.a. TV i Sverige - första halvårsrapporten 1960, sid. 28 ff) och skall här blott illustreras med hjälp av diagram III:a, som visar TV-täthetens utveckling i städerna Stockholm, Göteborg och Sundsvall. För Stockholms del ägde TV:s start rum redan hösten 1956. TV-starten i Göteborg ägde rum drygt ett och ett halvt år senare samt i Sundsvall ytterligare ungefär ett år senare. Likväl visar det sig, att licenstätheten per den 15 september 1960 är praktiskt taget exakt lika stor i de tre städerna. För Stockholms del uppgick vid nämnda datum antalet TV-licenser till 40,7 per 100 hushåll. Motsvarande antal var för Göteborg 40,9 samt för Sundsvall 40,9. Sedan TV-

tätheten i ett sent utbyggt område kommit upp i nivå med TV-tätheten i ett tidigare utbyggt område synes det emellertid föreligga en tendens till tämligen god samstämmighet vad gäller den fortsatta utvecklingen.

Här påtalade förhållande ger anledning till att räkna med att TV-tätheten i på den allra senaste tiden utbyggda områden mycket snart kommer att uppnå en TV-täthet, som med hänsyn till rådande mottagningsförhållanden motsvarar TV-tätheten i exempelvis Stockholm I, Stockholm II respektive Stockholm III. Detta tycks bottna i att det i senare utbyggda områden kommit att bildas ett betydande ackumulerat TV-intresse, som allt eftersom dessa områden berörs av TV-nätets successiva utbyggnad inledningsvis ger upphov till en utomordentligt stark licensökning - vid ju senare tidpunkt, desto starkare. En prognos för den framtida TV-utvecklingen bör därför i hög grad ta hänsyn till i vad mån nya sändare tillför "TV-Sverige" ett ökat antal hushåll. Dessutom måste naturligtvis beaktas, att de nya sändarna aktualiserar förbättringar av mottagningsförhållandena inom tidigare utbyggda delar av landet.

Diagram III:a. TV-licensutvecklingen i Stockholm, Göteborg och Sundsvall¹⁾

TV-licenser
per 100 hushåll

----- Stockholm
 _____ Göteborg
 Sundsvall

1) För tiden före första kvartalet 1958 har några uppgifter för det per postanstalt uppdelade TV-licensantalet inte varit tillgängliga.

Licensökningen under budgetåret 1960/61

I närmast föregående inom institutet utarbetade TV-rapport lämnades redovisning för vissa beräkningar för licensutvecklingen under innevarande budgetår. Beräkningarna avsåg i första hand utvecklingen under perioden 15/3 1960 - 15/3 1961. Resultatet anges i nedanstående tabell. De beräkningsmetoder, som i detta sammanhang kommit till användning, tillämpades redan i "TV i Sverige - rapport 1959:1" (sid. 47 ff).

Tab. III:c Beräknad TV-licensökning - perioden 15/3 1960 - 15/3 1961

Fältstyrke- områdesklass	Antal nya TV-licenser
I a - d ¹⁾	130 000 - 151 000
I e ²⁾	30 000 - 36 000
I f - g ³⁾	24 000 - 30 000
II ⁴⁾	163 000 - 198 000
III ⁵⁾	20 000 - 50 000
Summa	367 000 - 465 000

- 1) Fältstyrkeområden av klass I bildade före den 1 juli 1959
 2) " " " " " 1/7 1959 - 31/12 1959
 3) " " " " " 1/1 1960 - 31/12 1960
 4) " " " II " före den 1 januari 1961
 5) " " " III " " " " " " "

De beräkningar, vars resultat anges i tabell III:c, har gjorts med utgångspunkt från vissa antaganden beträffande licensökningen i förhållande till hushållsantalet inom skilda delområden av "TV - Sverige". Hänsyn har tagits till under vilken period de olika sändarområdena byggts ut samt till hushållsantalets fördelning på fältstyrkeområdesklasserna I - III. De olika antagandena har i huvudsak baserats på studium av den i Sverige dittillsvarande TV-licensutvecklingen.

Med utgångspunkt från nysnämnda beräkningar för licensutvecklingen under perioden 15/3 1960 - 15/3 1961 gjordes samtidigt en överslagsberäkning för utvecklingen fram till den 1 juli 1961. Under perioden 15/3 1961 - 30/6 1961 antogs det därvid, att antalet TV-licenser skall öka med mellan 40 000 och 50 000. Då licensökningen under perioden 15/3 1960 - 30/6 1960 uppgick till 45 000 innebär detta, att de siffror som gäller för institutets beräkningar för licensökningen 15/3 1960 - 15/3 1961 således också skulle kunna avse perioden 1/7 1960 - 30/6 1961.

Den faktiska licensutvecklingen under innevarande budgetår har hittills inte synts göra det aktuellt att revidera våra beräkningar för licensutvecklingen fram till den 1 juli 1961. Inte heller har det bedömts motiverat att finna nya metoder för beräkningar av licensutvecklingen under budgetåren 1961/62 - 1962/63. Däremot har det befunnits angeläget att förbättra det underlag, som beräkningarna grundar sig på. Detta har skett genom ett tämligen detaljerat studium av hur hushållsantalet i TV-Sverige har förändrats allteftersom nya TV-sändare tillkommit (se denna rapports andra avsnitt). I och med att utbyggnaden av TV-nätet nått dithän att snart sagt hela landets befolkning ingår i vad som tidigare definierats som "TV-Sverige" blir studiet av hushållsantalets förändringar begränsat till att i första hand avseⁱ vilken utsträckning nytillkomna TV-sändare förbättrar mottagningsförhållandena för en växande del av det totala antalet hushåll i landet. Det finns vidare anledning att räkna med att de senare utbyggda delarna av landet snart kommer att ha hämtat in tidigare utbyggda områdens försprång i vad gäller TV-täthet. Det blir då aktuellt att i huvudsak bygga prognoserna för TV-utvecklingen på vissa antaganden beträffande i vilken takt, som en i landet tämligen enhetlig TV-täthetsnivå skall komma att successivt förändras. Detta har inte varit aktuellt i samband med i det följande redovisade prognoser för TV-licensutvecklingen fram till den 1 juli 1963.

Effekten av utbyggnaden under budgetåret 1960/61

TV-nätets utbyggnad under budgetåret 1960/61 avses omfatta 13 nya sändare. Till detta kommer att vissa tidigare provisoriskt uppförda TV-stationer planerats att under denna period bli fullt utbyggda, nämligen stationerna i Göteborg, Karlskrona, Norrköping och Sundsvall.

Inom institutet har vissa beräkningar gjorts, enligt vilka utbyggnaden under budgetåret 1960/61 förmodas resultera i att hushållsantalet i fältstyrkeområden av klass I skall komma att öka med ca 100 000. Också hushållsantalet i områden av klass II beräknas stiga, nämligen med ca 50 000. För fältstyrkeområden av klass III blev däremot resultatet av beräkningarna, att hushållsantalet antages minska med ca 25 000. Antalet utanför TV-Sverige belägna hushåll beräknas komma att reduceras med omkring 125 000.

Licensökningen under budgetåren 1961/62 - 1962/63

Med ledning av ovan redovisade uppskattningar beträffande effekten av utbyggnaden under budgetåret 1960/61 har det varit möjligt att för den 30 juni 1961 ungefär ange en på de olika fältstyrkeområdesklasserna gjord uppdelning av det totala antalet hushåll inom TV-Sverige. Med utgångspunkt från studier beträffande den hittillsvarande TV-licensutvecklingen inom

olika fältstyrkeområden har det sedan gjorts vissa antaganden beträffande licensökningen under budgetåret 1961/62, varefter licensökningen under detta budgetår beräknats. Resultatet redovisas i tabell III:d.

Tab. III:d Beräknad IV-licensökning - budgetåret 1961/62

Fältstyrke- områdesklass	Antal 1) hushåll	Antal nya TV-lic. per 100 hushåll	Antal nya TV-licenser
I a - d 2)	1 100 000	8 - 12	88 000 - 132 000
I e 3)	400 000	15 - 20	60 000 - 80 000
I f 4)	250 000	20 - 25	50 000 - 63 000
I g 5)	100 000	30 - 35	30 000 - 35 000
II 6)	750 000	15 - 20	112 000 - 150 000
III 7)	100 000	5 - 10	5 000 - 10 000
Summa	2 700 000	ca 13 - 14	345 000 - 470 000

1) Det beräknade hushållsantalet har här avrundats till närmaste 50 000-tal.

2) Fältstyrkeområden av klass I bildade före den 1 juli 1959

3) " " " I " 1/7 1959 - 31/12 1959

4) " " " I " 1/1 1960 - 30/6 1960

5) " " " I " 1/7 1960 - 30/6 1961

6) " " " II " före den 1 juli 1961

7) " " " III " " " " " " "

Till den i tabell III:c beräknade TV-licensökningen kommer den stegring, som kan antagas bli ett resultat av den under budgetåret 1961/62 successivt genomförda utbyggnaden av TV-nätet. Att beräkna denna stegring är förenat med den speciella komplikationen, att man ingenting bestämt kan säga om huruvida de TV-sändare, som planeras bli uppförda under budgetåret 1961/62, kommer att tagas i bruk under ifrågavarande budgetårs tidigare eller senare del. Den licensökning, som denna utbyggnad kan komma att ge upphov till och som det alltså i samband med utarbetandet av ovanstående tabell bortsetts ifrån, torde enligt vissa överslagsberäkningar begränsa sig till omkring 10 000 - 15 000.

Beräkningar av samma slag som ovan redovisats för TV-licensutvecklingen under budgetåret 1961/62 har också gjorts för utvecklingen under budgetåret 1962/63. Resultatet av beräkningarna för licensökningen under detta senare budgetår återges i tabell III:d.

Tab. III:e Beräknad TV-licensökning - budgetåret 1962/63

Fältstyrke- områdesklass	Antal hushåll ^{1/}	Antal nya TV-lic. per 100 hushåll	Antal nya TV-licenser
I a - d ²⁾	1 100 000	5 - 10	55 000 - 110 000
I e - g ³⁾	750 000	10 - 15	75 000 - 112 000
Ih ⁴⁾	250 000	15 - 20	37 500 - 50 000
II ⁵⁾	600 000	10 - 15	60 000 - 90 000
III ⁶⁾	50 000	5 - 10	2 500 - 5 000
Summa	2 750 000	ca 8 - 14	230 000 - 367 500

- 1) Det beräknade antalet hushåll har avrundats till närmaste 50 000-tal
 2) Fältstyrkeområden av klass I bildade före den 1 juli 1959
 3) " " " I " 1/7 1959 - 30/6 1961
 4) " " " I " 1/7 1961 - 30/6 1962
 5) " " " II " före den 1 juli 1962
 6) " " " III " " " " " " "

Även i samband med beräkningarna för licensökningen under budgetåret 1962/63 har det bortsetts ifrån den stegring av licensantalet, som kan komma att föränledas av den utbyggnad av TV-nätet, som planeras äga rum under själva den period, för vilken beräkningen gäller. Denna effekt torde dock grovt kunna uppskattas till sannolikt understigande 10 000.

Innebörden av beräkningarna för den framtida TV-utvecklingen

I anslutning till närmast föregående inom institutet utarbetade TV-rapport lämnades redogörelse för vissa beräkningar rörande licensutvecklingen under innevarande budgetår. Resultatet av dessa beräkningar angavs med hjälp av gränsvärden uppåt och nedåt. Vid utgången av budgetåret 1959/60 uppgick antalet TV-licenser till 799 000. I avrundade tal beräknas detta antal enligt IUI:s minimalalternativ komma att den 30 juni 1961 uppgå till 1 150 000 och enligt maximalalternativet till 1 250 000. En påbyggnad av här redovisade beräkningar för TV-licensutvecklingen under perioden 1 juli 1961 - 30 juni 1963 får till resultat att antalet TV-licenser vid periodens utgång antages uppgå till mellan 1 750 000 och 2 100 000. Som framgår av diagram III:b innebär detta en större licensökning än den som förutses i Telestyrelsens senast gjorda prognos.

Det finns skäl att låta beräkningarna för den framtida licensutvecklingen ges en utformning, som antyder att ambitionen inte varit att med någon större precision söka förutsäga den framtida licensutvecklingen utan blott att något antyda, vilken utveckling visaa gjorda erfarenheter ger anledning att räkna med. Resultatet har därvid blivit, att vi för närmast följande budgetår inte räknar med att licensökningen skall komma att bli mindre än vad den blev under budgetåret 1959/60 och vad den synes komma att bli under innevarande budgetår, nämligen omkring 400 000. Budgetåret 1962/63 antages emellertid komma att markera övergången till en lugnare utvecklingstakt. Under detta senare budgetår beräknas stegringen till omkring 300 000.

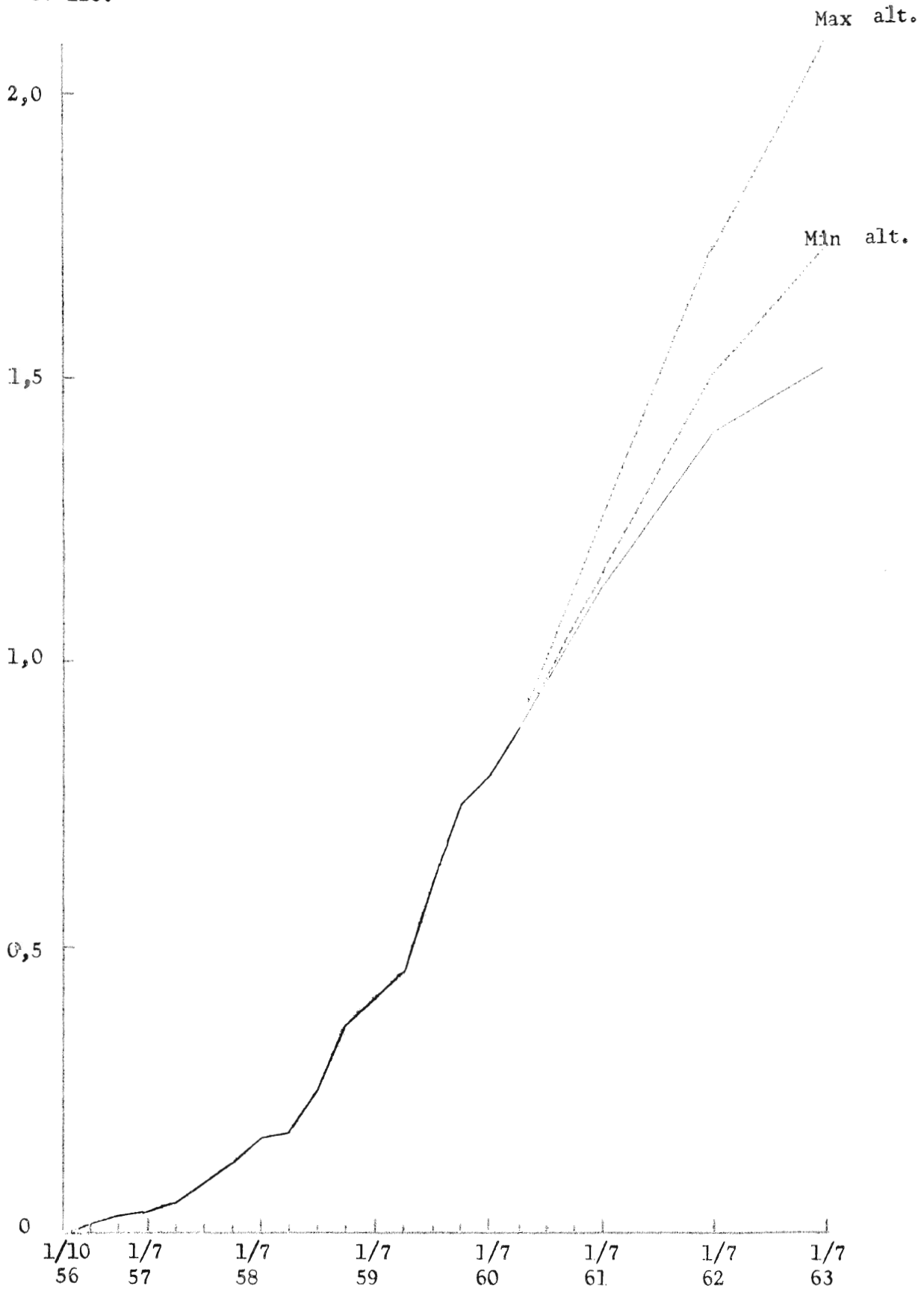
Test av prognosen

Den osäkerhet som är förenad med att göra prognoser för den framtida TV-utvecklingen gör det i hög grad angeläget att löpande studera, huruvida de gjorda framtidsbedömandena kommer att stå i överensstämmelse med den faktiska utvecklingen. Detta kan exempelvis ske genom att månad för månad studera det aktuella licensantalet jämfört med antalet vid motsvarande tidpunkt året innan. Genom att låta jämförelserna ske med samma månad ett år tidigare elimineras åtminstone delvis de säsongvariationer, som är ägnade att i viss mån försvåra ett försök att löpande följa graden av samstämmighet mellan prognos och faktisk utveckling.

Observationer av här antytt slag kan åskådliggöras i diagrammatisk form och kan på så sätt ge en ganska god uppfattning om huruvida den faktiska utvecklingen förefaller att i någon bestämd riktning avlägsna sig från vad som gjorda framtidsberäkningar angivit.

Från Telestyrelsen tillgängliga uppgifter gör det för närvarande möjligt att för innevarande budgetårs fem första månader kontrollera tillförlitligheten i inom institutet gjorda beräkningar. Detta har skett på ovan antydda sätt. Resultatet av kontrollen åskådliggöres i diagram III:c. Diagrammets nedre kurva visar själva stegringen av antalet TV-licenser under budgetåret 1960/61 fram till den 9 december. Den övre kurvan visar månad för månad skillnaden i TV-licensantalet jämfört med motsvarande tidpunkt ett år tidigare. Vid början av den period som prognosen omfattar uppgick denna skillnad till 393 000. Enligt prognosens maximalalternativ skall licensantalet under budgetåret 1960/61 komma att stiga med 450 000 och enligt dess minimalalternativ med 350 000. Dessa siffror anger med andra ord, vad skillnaden enligt respektive alternativ antages uppgå till

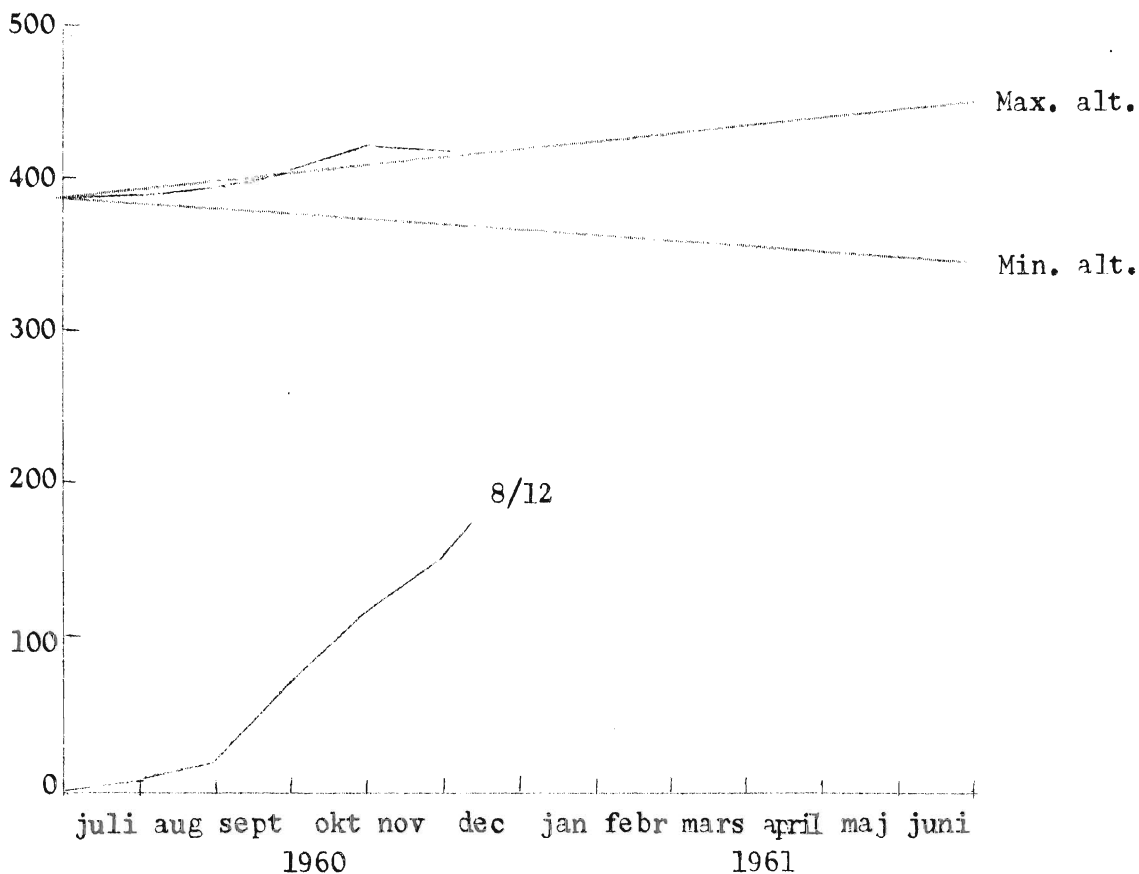
Milj.
TV-lic.

— Faktisk utveckling

- - - Telestyrelsens
prognos

· · · IUI:s prognos

TV-licenser
1000-tal

vid periodens slut jämfört med ett år tidigare. Detta framgår också av slutpunkterna för de räta linjer, som i diagrammet fått illustrera prognosens båda alternativ.

Det förhållandet att den kurva, som i diagram III:c återger licensantalets skillnad jämfört med föregående år, under oktober månad överskred den linje, som markerar maximalalternativet för institutets beräkningar har inte bedömts ge anledning till att revidera prognosen. Den under oktober jämförelsevis kraftiga licensökningen torde sammanhånga med den försäljningsrush, som ägde rum inför sensommarens olympiasändningar. Nyssnämnda överskridande synes därför kunna betraktas som av tillfälligt slag. Däremot förefaller utvecklingen följa ett förlopp, som står i bättre överensstämmelse med prognosens maximalalternativ än med dess minimalalternativ.

DEN ALLMÄNNA STRUKTUREN

AV 14 TV-GLESA KOMMUNER

IV. DEN ALLMÄNNA STRUKTUREN AV 14 TV-GLESA KOMMUNER

I anslutning till tidigare inom Industriens Utredningsinstitut gjorda rapporter rörande televisionens utveckling i Sverige har TV:s spridning inom skilda sändarområden gjorts till föremål för analys. Spridningen har därvid studerats kommun för kommun samt med hänsyn till på teoretisk väg beräknade mottagningsförhållanden. Det senare har kunnat ske sedan de olika sändarområdena delats upp i så kallade fältstyrkeområden (se närmare sid. II:2 f)¹⁵. Som regel har antalet TV-licenser per 100 hushåll inom ett och samma sändarområde visat sig i hög grad påverkat av vad som kunnat bedömas som rådande mottagningsförhållanden. Detta framgår redan vid ett flyktigt studium av de spridningskartor, som bilagts vissa tidigare inom institutet utarbetade TV-rapporter. Dessa kartor visar emellertid också, att det finns kommuner som bryter det regelmässiga mönstret. Det har syntts vara av intresse att med ledning av i första hand offentlig statistik studera strukturen av kommuner, som med hänsyn till de på teoretisk väg beräknade mottagningsmöjligheterna förettett en exceptionellt låg TV-täthet.

I denna utrednings tidigare avsnitt har det befunnits motiverat att föra diskussionen med utgångspunkt från ett kommunbegrepp, som bygger på rikets indelning i postanstaltsområden (se sid. II:4 f)¹⁴. Som tidigare framhållits får de av postanstaltsområden uppbyggda "kommunerna" gränser, som inte alltid sammanfaller med de administrativa kommunernas gränser. Det skall därför uppmärksammas, att då vi i det följande gör vissa studier, som bygger på från offentlig statistik hämtade uppgifter, har det administrativa kommunbegreppet kommit till användning.¹⁾ Nackdelen med att på detta sätt arbeta med två delvis olikartade kommunbegrepp torde i samband med här presenterade analys av den allmänna strukturen av vissa TV-glesa kommuner sakna betydelse.

Urvalet omfattar 14 TV-täta kommuner

I detta avsnitt lämnas redovisning för vissa data rörande dels 14 TV-glesa och dels 14 TV-täta kommuner. Urvalet har skett med utgångspunkt från kommuner, vars antal TV-licenser per 100 hushåll kommit att framstå som överraskande lågt med hänsyn till TV-tätheten i angränsande kommuner med åtminstone som regel ungefär likvärdiga mottagningsförhållanden samt med en lika lång period av TV-influens. De TV-glesa kommunerna har sedan matchats mot TV-täta kommuner. Dessa senare har valts ut inom de TV-glesa

1) Det administrativa kommunbegreppet har använts i följande tabeller:
 IV: b, c, e, f, g, i och k.
 Det av postanstaltsområden uppbyggda kommunbegreppet har använts i följande tabeller: IV: a, d, h och l.

kommunernas respektive fältstyrkeområden. Valet har företrädesvis kommit att gälla kommuner med mycket högt antal TV-licenser per 100 hushåll. Nedan lämnas en sammanställning över det på angivet sätt gjorda urvalet.

Tab. IV:a. De studerade kommunerna jämte TV-tätheten i dessa

Fältstyrkeområde	TV-glesa kommuner			TV-täta kommuner		
	Kommunbeteckning	Kommuner	Antal TV-lic 15/6 60 per 100 hushåll	Kommunbeteckning	Kommuner	Antal-TV-lic 15/6 60 per 100 hushåll
Bollnäs II	A 1	Delsbo	11,9	B 1	Söderåla	36,9
Bollnäs II	A 2	Enånger	14,2	B 2	Harmånger	37,4
Borlänge I	A 3	Gustafs	26,4	B 3	Grangärde	36,6
Borlänge II	A 4	Sollerön	10,6	B 4	Norberg	40,8
Nässjö I	A 5	Lekeryd	13,6	B 5	Eksjö	29,6
Nässjö I	A 6	Norra Sandsjö	8,7	B 6	Forserum	24,3
Nässjö II	A 7	Hullaryd	15,7	B 7	Vetlanda	26,7
Nässjö II	A 8	Höreda	14,6	B 8	Tranås	25,1
Nässjö II	A 9	Klevshult	9,0	B 9	Lannaskede	22,5
Nässjö II	A 10	Linderås	10,5	B 10	Månsarp	24,6
Skövde I	A 11	Värsås	23,7	B 11	Tibro	44,1
Skövde II	A 12	Källands-Råda	21,0	B 12	Karlsborg	42,3
Skövde II	A 13	Norra Kålland	17,1	B 13	Hova	34,0
Skövde II	A 14	Saleby	16,6	B 14	Töreboda	31,1
Summa	A1-A14		16,1	B1-B14		32,6

Av ovanstående tabellsammanställning framgår det, att de i denna specialundersökning ingående kommunerna är hämtade från fyra sändarområden. Då TV-verksamheten inom respektive sändarområden inte inleddes vid en och samma tidpunkt, är det inte relevant att göra jämförelser beträffande TV-tätheten i kommuner, som tillhör olika sändarområden. I Nässjöområdet ägde TV:s start rum den 3 november 1958, i Skövdeområdet den 22 december 1958, i Borlängeområdet den 26 mars 1959 och i Bollnäsområdet

den 5 maj 1959. Det skall vidare uppmärksammas, att en del av kommunerna tillhör fältstyrkeområden med hög fältstyrka (mer än $2,5 \text{ m/V}_m$) och andra med lägre fältstyrka ($0,2 - 2,5 \text{ m/V}_m$). Områden av det förra slaget har betecknats med en romersk etta och de senare med en romersk tvåa. Urvalet av de båda kommungrupperna har emellertid skett på sådant sätt, att en parvis jämförelse mellan TV-glesa och TV-täta kommuner blir av intresse. Det kan därvid konstateras, att differensen vad gäller TV-tätheten per den 15 juni 1960 i samtliga fall överstiger 10 TV-licenser per 100 hushåll. Om jämförelsen får avse de båda kommungrupperna som helhet betraktade uppgår differensen till 16,5 TV-licenser per 100 hushåll. Vad beträffar de TV-glesa kommunerna var antalet TV-licenser den 15 juni 1960 per 100 hushåll totalt sett 16,1 medan antalet för den andra gruppen samtidigt uppgick till 32,6.

Är de på teoretisk väg beräknade fältstyrkevärdena tillförlitliga?

Vid våra studier av televisionens spridning inom olika sändarområden har resultatet genomgående blivit, att TV-tätheten står i en ganska regelbunden relation till vad som på basis av teoretiska beräkningar antagits gälla som rådande mottagningsförhållanden. Mot bakgrund till detta ligger det nära till hands att tänka sig, att de s.k. blinda fläckarna på de inom institutet utarbetade TV-spridningskartorna skulle kunna förklaras av att mottagningsförhållandena "fläckvis" är mycket dåliga. Detta skulle i och för sig inte vara något överraskande, då våra värden för stationernas räckvidd har beräknats med ledning av sändarnas prestanda. Som i tidigare sammanhang påpekats har beräkningarna gjorts inom Telestyrelsen. Samtidigt som de tillställts institutet har det emellertid framhållits, att det kan finnas platser innanför gränsen för "god mottagning" som till följd av lokala mottagningssvårigheter har rätt dålig mottagning. Å andra sidan kan goda mottagningsmöjligheter ofta förefinnas även bortanför denna gräns. Lokala mottagningssvårigheter kan bero på att TV-signalerna reflekteras mot eller avskämmas av byggnader, terrängformationer eller dylikt.

Inom ett relativt stort antal sändarområden har Telestyrelsen under senare tid gjort fältstudier. På basis av dessa har det varit möjligt att utarbeta kartor som återger den faktiska fältstyrkan. Dessa kartor har ställts till institutets förfogande och vi har således kunnat studera, huruvida en god eller dålig överensstämmelse föreligger mellan på teoretisk väg beräknad och efter mätstudier konstaterad fältstyrka. I detta sammanhang har vårt jämförelsestudium inriktat sig på att komma underfund med huruvida de i detta avsnitt analyserade 14 TV-glesa kommunerna

jämte dessas TV-täta "kontrollkommuner" enligt gjorda fältmätningar visat sig ha en lägre eller högre fältstyrka än vad som anges av våra på basis av teoretiska beräkningar utarbetade spridningskartor. Det har därvid visat sig, att överensstämmelsen genomgående är mycket god. Det är alldeles tydligt, att det inte föreligger någon tendens till att de TV-glesa kommunerna skulle ha sämre och de 14 TV-täta kommunerna bättre mottagningsförhållanden än vad som vi antagit vid utgångspunkten av våra studier. Nedanstående tabell visar, huruvida vad som konstateras som faktisk fältstyrka föranlett en omklassificering av de undersökta kommunerna eller inte. Endast i fyra fall har detta ansetts motiverat. Av de fyra omklassificeringarna har dessutom två haft karaktären av gränsfall.

Tab. IV:b. Kommunernas uppdelning på fältstyrkeområden

TV-glesa kommuner			TV-täta kommuner		
Kommun- beteck- ning	Fältstyrkeområde		Kommun- beteck- ning	Fältstyrkeområde	
	Enligt teo- retiska be- räkningar	Efter fält- mätningar		Enligt teo- retiska be- räkningar	Efter fält- mätningar
A 1	Bollnäs II	ingen ändring	B 1	Bollnäs II	ingen ändring
A 2	Bollnäs II	ingen ändring	B 2	Bollnäs II	Bollnäs III
A 3	Borlänge I	- 1)	B 3	Borlänge I	- 1)
A 4	Borlänge II	- 1)	B 4	Borlänge II	- 1)
A 5	Nässjö I	ingen ändring	B 5	Nässjö I	ingen ändring
A 6	Nässjö I	ingen ändring	B 6	Nässjö I	ingen ändring
A 7	Nässjö II	ingen ändring	B 7	Nässjö II	ingen ändring
A 8	Nässjö II	Nässjö I	B 8	Nässjö II	ingen ändring
A 9	Nässjö II	ingen ändring	B 9	Nässjö II	ingen ändring
A 10	Nässjö II	ingen ändring	B 10	Nässjö II	ingen ändring
A 11	Skövde I	ingen ändring	B 11	Skövde I	ingen ändring
A 12	Skövde II	ingen ändring	B 12	Skövde II	Skövde I - II
A 13	Skövde II	ingen ändring	B 13	Skövde II	ingen ändring
A 14	Skövde II	ingen ändring	B 14	Skövde II	Skövde I - II

1) Inom Borlängeområdet hade den 15 aug. 1960 några fältmätningar ännu inte gjorts.

Eftersom vad som kommer till uttryck i ovanstående tabell framhäver en relativt god överensstämmelse mellan den klassificering i fältstyrkeområden, som gjorts å ena sidan på basis av vissa teoretiska beräkningar och å andra sidan med ledning av senare gjorda fältmätningar, har vi för det fortsatta studiet av de utvalda kommunerna ansett oss kunna antaga, att mottagningsförhållandena i A- och B-kommunerna är parvis jämförbara.

Metod och material

Jämförelserna de TV-glesa och de TV-täta kommunerna emellan kommer att ske dels parvis och dels gruppvis samt slutligen i relation till vissa riksmedelstal. Genom de principer, som följts vid urvalet av de undersökta kommunerna, kommer vid de parvis gjorda jämförelserna hänsyn att tagas både till hur lång tid de olika kommunerna varit utsatta för TV-influens och till de tekniska mottagningsförhållandena. Detta kan inte sägas ske i samma utsträckning vid jämförelser mellan de båda kommungrupperna. Det är nämligen tänkbart, att exempelvis en av de i undersökningen ingående kommunerna har i förhållande till de övriga kommunerna synnerligen goda mottagningsförhållanden men också ett invånarantal som är betydligt större än genomsnittet för de analyserade kommunerna. Ett exempel på detta är B-kommunen Eksjö.

Förhållanden som det nyssnämnda gör, att jämförelserna mellan de båda kommungrupperna som helhet förlorar i exakthet. Då förskjutningen i den totalbild, som härigenom kan uppstå, inte kan vara särskilt stor, har den i detta sammanhang ansetts vara av helt underordnad betydelse och följaktligen till mindre nackdel. Studiet av de siffror, som redovisas i detta avsnitt, skall nämligen inte i första hand inrikta sig på de absoluta eller relativa talen som sådana. Meningen är i stället att med hjälp av dessa sifferuppgifter ange vissa tendenser i skillnaderna vad gäller den allmänna strukturen i å ena sidan ett antal TV-glesa och å andra sidan ett antal TV-täta kommuner.

Vid detta studium av vissa TV-glesa resp. TV-täta kommuners allmänna struktur har vi i viss utsträckning varit hänvisade till uppgifter sammanställda i anslutning till 1950 års folkräkning. Det förhållandet att många av de uppgifter som analysen bygger på är inemot 10 år gamla, gör det angeläget att inte bortse ifrån den betydande risken av att den bild som blir resultatet av analysen i vissa avseenden kan vara inaktuell. Detta hindrar emellertid inte, att de studerade kommunernas allmänna struktur sådan den återspeglar sig i uppgifterna från 1950 års folkräkning

äger sitt intresse. Så länge det blott gäller den allmänna strukturen, som här studeras, torde nämligen utvecklingen under de senaste 10 åren knappast ha inneburit så genomgripande förändringar, att de från den senaste folkräkningen hämtade uppgifterna kommit att återge en med verkligheten främmande bild.

Även om det varit nödvändigt att bygga en del av analysen på 10 år gamla uppgifter, har det dock i vissa avseenden varit möjligt att studera kommunernas struktur med hjälp av mer aktuella data. Således har uppgifter hämtats ur "Årsbok för Sveriges kommuner 1959", "Kommuner och postanstalter i Sveriges tidningsområden - komplement till TS-boken 1960" samt från Kungl. Generalpoststyrelsens år 1959 per postanstalt redovisade antal hushåll respektive jordbrukare. Visst underlag har slutligen hämtats ur Affärsekonomiska 1957 utgivna referensnummer för marknadsbedömning med bl.a. uppgifter för antalet personbilar uppdelat på landets olika kommuner.

Befolkningsutvecklingen 1950-1959

Då som tidigare nämnts en del av de i detta avsnitt redovisade uppgifterna har hämtats från 1950 års folkräkning, har det syntts motiverat att till en början jämföra de studerade kommunernas folkmängd per den 31/12 1950 respektive den 1/1 1959. Detta sker i nedanstående tabell. Därigenom blir det möjligt att få en bild av befolkningsutvecklingen mellan de båda data, från vilka flertalet av de i undersökningen använda uppgifterna är hämtade.

Av tabellen på följande sida framgår det, att folkmängden i de TV-glesa kommunerna - "A-kommunerna" - undantagslöst undergått en minskning under perioden 31/12 1950 - 1/1 1959. Totalt minskar A-kommungruppens befolkning från 40 787 till 36 554 eller med 10 procent. Befolkningsutvecklingen i de TV-täta kommunerna - "B-kommunerna" - visar en helt annan bild. Således stiger befolkningen under nämnda period i 11 av de 14 B-kommunerna. Den totala befolkningen i B-kommungruppen stiger från 97 433 till 103 831 eller med 6,6 procent. Denna stegring är något större än befolkningsökningen i landet som helhet. Av tabellen framgår det att befolkningen i hela riket under perioden 31/12 1950 - 1/1 1959 steg med 5,6 procent.

Tab. IV:c. Folkmängden per den 31 dec. 1950 resp. den 1 jan. 1959

Kommun- beteck- ning	Folkmängd 31/12 1950	Folkmängd 1/1 1959	
		Antal	Index 31/12 1950=100
A 1	4 920	4 395	89,3
A 2	2 283	2 092	91,6
A 3	3 220	2 955	91,8
A 4	1 837	1 710	93,1
A 5	2 248	2 066	91,9
A 6	2 860	2 399	83,9
A 7	2 472	2 153	87,1
A 8	3 400	3 081	90,6
A 9	3 063	2 766	90,3
A 10	2 459	2 130	86,6
A 11	3 774	3 425	90,8
A 12	2 010	1 809	90,0
A 13	4 295	3 857	89,8
A 14	1 946	1 716	88,2
A1-A14	40 787	36 554	89,6
B 1	14 261	14 375	100,8
B 2	4 729	4 881	103,2
B 3	11 388	12 016	105,5
B 4	5 664	6 917	122,1
B 5	9 756	10 114	103,7
B 6	3 862	3 628	93,9
B 7	7 635	9 177	120,2
B 8	13 850	15 086	108,9
B 9	2 697	2 816	104,4
B 10	2 730	2 760	101,1
B 11	6 465	7 412	114,6
B 12	3 781	4 430	117,1
B 13	4 839	4 554	94,1
B 14	5 776	5 665	98,1
B1-B14	97 433	103 831	106,6
Hela riket	7 044 039	7 436 066	105,6

De i tabellen återgivna siffrorna tyder alltså på att de TV-glesa kommunerna genomgående karaktäriseras av att invånarantalet är i succesivt sjunkande. Denna tendens bryter av från vad som kännetecknar befolkningsutvecklingen såväl i de TV-täta kommunerna som i hela riket.

Hushållsutvecklingen okt. 1956 - okt. 1959

När det gäller TV-mottagare, är hushållet den naturliga konsumtionserheten. Det finns därför skäl att något studera hushållsantalets utveckling i de kommuner analysen omfattar. Detta skall ske från tidpunkten för TV:s start i Sverige.

Starten för reguljär televisionsverksamhet ägde i vårt land rum hösten 1956. TV:s introduktion i de sändarområden, som här är aktuella, skedde först vid senare data. För att möjliggöra eventuella jämförelser med de tidigast utbyggda sändarområdena har det emellertid befunnits lämpligt att i nedanstående tabell återge antalet hushåll i de respektive kommunerna, sådant detta beräknats vid av Kungl. Generalpoststyrelsen under oktober månad 1956 respektive 1959 företagna räkningar.

Tab. IV:d. Antalet hushåll okt. 1956 resp. okt. 1959

Kommun- beteck- ning	Hushåll			Kommun- beteck- ning	Hushåll		
	Antalet okt 1956	Antalet okt 1959	Index okt 1956 = 100		Antalet okt 1956	Antalet okt 1959	Index okt 1956 = 100
A 1	1 527	1 544	101,1	B 1	5 448	5 841	107,2
A 2	704	706	100,3	B 2	1 582	1 658	104,8
A 3	936	955	102,0	B 3	4 277	4 446	104,0
A 4	330	330	100,0	B 4	2 221	2 387	107,5
A 5	371	374	100,8	B 5	3 711	3 766	101,5
A 6	147	149	101,4	B 6	1 438	1 418	98,6
A 7	442	433	98,0	B 7	4 165	4 395	105,5
A 8	622	654	105,1	B 8	5 375	5 741	106,8
A 9	368	368	100,0	B 9	832	963	115,7
A 10	593	571	96,3	B 10	910	972	106,8
A 11	784	788	100,5	B 11	2 244	2 368	105,5
A 12	289	281	97,2	B 12	1 686	1 757	104,2
A 13	839	814	97,0	B 13	1 500	1 552	103,5
A 14	482	477	99,0	B 14	1 920	2 121	110,5
A1-A14	8 434	8 444	100,1	B1-B14	37 309	39 385	105,6

Under den treårsperiod, vars utvecklingsförlopp tabellen återspeglar, steg antalet hushåll i sju av de fjorton A-kommunerna. I fem av dem sjönk hushållsantalet, medan det i två blev oförändrat. När det gäller B-kommunerna steg antalet hushåll i tretton. Endast i ett fall sjönk antalet.

Vid en jämförelse de båda kommungrupperna emellan framgår det, att hushållsantalet i A-gruppen under perioden okt. 1956 - okt. 1959 förblivit praktiskt taget oförändrat, medan det i B-gruppen stigit med 5,6 procent. Det förhållandet, att hushållen i de TV-glesa kommunerna visat sig uppgå till ungefär samma antal vid den här studerade periodens början som vid dess slut, behöver inte återspegla någon motsvarande konstans beträffande antalet invånare. Det visar sig också, att A-kommunernas invånarantal minskat även under perioden 1956 - 1959. Detta gäller samtliga fjorton A-kommuner. Den bild av befolkningsutvecklingen 1950 - 1959, som tidigare kom till uttryck i tabell IV:c behåller således sina främsta karaktäristika under den tidsperiod, som nu senast studerats.

Förklaringen till att A-kommunernas hushållsantal 1956 - 1959 inte undergått någon förändring torde vara att finna i den hushållssplittring, som sedan en tid varit tämligen allmänt förekommande i Sverige. Studiet av ovanstående tabell bör därför i första hand inriktas på en parvis jämförelse A- och B-kommunerna emellan. Det framgår därvid att B-kommunernas hushållsantal nära genomgående stiger kraftigare än A-kommunernas. Med ett undantag när sker detta i samtliga de sju fall, som det är möjligt att överhuvudtaget påvisa viss stegring av A - kommunernas hushållsantal.

Areal, folkmängd samt befolkningstäthet

Av det tidigare har det framgått, att de TV-glesa kommunerna befolkningsmässigt sett är betydligt mindre än de TV-täta. Detta framgår också av följande sidas tabell, som utgör en samlingstabell uppbyggd på sifferuppgifter lämnade i bilaga A.

Den 1 januari 1959 uppgick folkmängden i A-kommunerna till i genomsnitt 2 611 samt i B-kommunerna till 7 417. De olikheter beträffande befolkningens storlek, som dessa genomsnittstal anger, visar sig vid en jämförelse de olika kommunparen emellan vara genomgående. I samtliga 14 fall har således A-kommunen en lägre siffra för folkmängden än motsvarande B-kommun. Om jämförelsen sedan får ske med vad som är genomsnittstalet för folkmängden i hela rikets kommuner, framgår det, att de TV-täta kommunernas genomsnittstal i stort sett sammanfaller med riksnedeltalet. Detta visar,

Tab. IV:e. Areal, folkmängd och befolkningstäthet

	Areal km ²	Folkmängd 1 jan 1959	Invånare per km ²
A-gruppens genomsnitt	255	2 611	10,2
B-gruppens genomsnitt	209	7 417	35,5
A-gruppens genomsnitt i förhållande till B- gruppens	122%	35%	29%
Antal kommunpar i vilka A-kommunen visar högre (+) resp. lägre (-) vär- de än motsvarande B-kom- mun	+ 12 - 2	+ 0 - 14	+ 1 - 13
Genomsnitt för hela ri- kets kommuner	398	7 205	18,1
Kommungruppernas genom- snitt i förhållande till genomsnittet för hela rikets kommuner:			
A-gruppen	64%	36%	56%
B-gruppen	53%	103%	196%
Antal kommuner med högre (+) resp. lägre (-) värde än genomsnittet för hela rikets kommuner:			
A-gruppen	+ 3 - 11	+ 0 - 14	+ 3 - 11
B-gruppen	+ 1 - 13	+ 6 - 8	+ 11 - 3

att de TV-täta kommunerna befolkningsmässigt sett inte är exceptionellt stora. Förhållandet är i stället, att de TV-glesa kommunernas invånarantal kraftigt avviker från vad som är genomsnittet för rikets kommuner.

Om jämförelsen mellan A- respektive B-kommunerna i stället får avse arealen, blir det inte möjligt att påvisa någon motsvarande skillnad, som när det gällde folkmängden. Ytmässigt sett är de TV-glesa kommunerna något större än de TV-täta. I genomsnitt uppgår A-kommunernas areal till 255 km². Genomsnittet för B-kommunerna är 209 km². Om jämförelsen får ske parvis, blir resultatet, att tolv A-kommuner har en högre och två en lägre yta än motsvarande B-kommun. Jämfört med genomsnittsarealen för hela rikets kommuner är såväl A-gruppens som B-gruppens genomsnittssiffra väsentligt lägre. Av tabellen framgår det också, att av A-

kommunerna är det blott tre som har en större areal än de 398 km², som angivits som genomsnittsarealen för hela rikets kommuner. Av B-kommunerna är det blott en, som överstiger detta riksmedelstal.

De uppgifter som hittills lämnats antyder, att A-kommunerna på det hela taget måste representera den svenska glesbygden. Detta intryck bekräftas vid ett studium av den kolumn i tabell IV:e som anger antalet invånare per km². Därav framgår det således, att antalet invånare i A-gruppens kommuner i genomsnitt uppgår till 10,2 per km². Motsvarande siffra för B-gruppens kommuner är 35,5. Endast en av de 14 A-kommunerna har en större befolkningstäthet än motsvarande B-kommun. För hela landet uppgår befolkningstätheten till 18,1 invånare per km². Denna siffra överskrids av tre A-kommuner samt av inte mindre än elva B-kommuner.

Befolkningens fördelning på näringsgrenar

Följande tabell anger, hur befolkningen i de studerade kommunerna fördelar sig på olika näringsgrenar. Tabellen är sammanställd med ledning av uppgifter redovisade i bilaga B. I de TV-glesa kommunerna dominerar jordbruket med binäringar. Inte mindre än 61,2 procent av befolkningen i denna kommungrupp kom i samband med 1950 års folkräkning att hänföras till denna näringsgren. Av de TV-täta kommunernas befolkning uppgick motsvarande andel till blott 16,3 procent. Genomsnittet för hela rikets kommuner var 23,4 procent. Även om dessa siffror bygger på en nu snart tio år gammal folkräkning, torde de ange en klar tendens vad gäller den allmänna strukturen i de respektive kommungrupperna. Det torde nämligen kunna antagas, att jordbruket alltjämt är den helt dominerande näringsgrenen i de TV-glesa kommunerna. Att det är frågan om ett genomgående drag framgår vid en parvis jämförelse mellan A- respektive B-kommunerna.

Samtliga A-kommuner har en större andel jordbruksbefolkning än motsvarande B-kommuner.

Medan jordbruket visat sig vara huvudnäringen i A-kommunerna, framgår det av tabellen att ^{det är} industri, hantverk och gruvbrytning, som i första hand ger B-kommunernas befolkning sin utkomst. Till denna senare näringsgrupp fördes vid 1950 års folkräkning 54,0 procent av befolkningen i B-kommunerna. För A-kommunerna var andelen 21,2 procent. Genomsnittet för hela rikets kommuner uppgick vid tillfället för folkräkningen till 41,0 procent. Vad gäller övriga stadsnäringar - samfärdsel, handel samt offentliga tjänster - är tendensen genomgående den, att dessa näringars andel

Tab. IV:f Befolkningens fördelning på näringsgrenar

	Jordbruk m. bi- näringar	Industri, hantverk o. gruv- brytning	Sam- färdsel	Handel	Off. tjänst- ter	Hus- ligt arb.	Övrigt
A-gruppens genomsnitt	61,2	21,2	5,0	4,4	3,8	2,3	2,0
B-gruppens genomsnitt	16,3	54,0	6,4	10,0	9,4	2,1	1,9
A-gruppens genomsnitt i förhållande till B- gruppens	375%	39%	78%	44%	40%	110%	105%
Antal kommunpar i vilka A-kommunen visar högre (+) resp. lägre (-) vär- de än motsvarande B- kommun	+ 14 - 0	+ 0 - 14	+ 2 - 12	+ 1 - 13	+ 2 - 12	+ 7 - 7	+ 8 - 6
Genomsnitt för hela riketskommuner	23,4	41,0	8,5	13,0	9,6	2,0	2,5
Kommungruppernas ge- nomsnitt i förhållande till genomsnittet för hela rikets kommuner:							
A-gruppen	262%	52%	59%	34%	40%	115%	90%
B-gruppen	70%	132%	75%	77%	98%	105%	76%
Antal kommuner med högre (+) resp. lägre (-) värde än genom- snittet för hela ri- kets kommuner:							
A-gruppen	+ 14 - 0	+ 0 - 14	+ 1 - 13	+ 0 - 14	+ 0 - 14	+ 7 - 7	+ 3 - 11
B-gruppen	+ 4 - 10	+ 10 - 4	+ 2 - 12	+ 3 - 11	+ 2 - 12	+ 7 - 7	+ 3 - 11

av befolkningen är mindre i A-kommunerna än i B-kommunerna. Detta framgår vid en jämförelse oavsett den sker gruppvis eller parvis. För vad som i tabellen anges som "husligt arbete" respektive "övrigt" är det inte möjligt att konstatera någon mer markant tendens i skillnaden mellan A-kommuner och B-kommuner.

Det allmänna intryck som tabellen förmedlar är, att de TV-glesa kommunerna genomgående utgörs av rena landsbygdskommuner med jordbruk som dominerande näringsgren. Inte minst blir detta resultatet vid ett studium av befolkningens fördelning i å ena sidan A-gruppens kommuner och å andra sidan hela riket. De skillnader som därvid kan konstateras är som synes mycket betydande.

Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning

Ovan har en redovisning lämnats för de studerade kommunernas befolkning med avseende på näringsgrenstillhörighet. Detta studium skall här kompletteras med vissa uppgifter för den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning. Detta sker med ledning av de i nedanstående tabell återgivna uppgifterna. Tabellen sammanfattar i bilaga C lämnade uppgifter.

Tab. IV:g. Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning

	Förvärvsarbetande befolkning			
	Procent av hela befolkningen	Fördelning efter yrkesställning i procent		
		Företagare	Tjänstemän	Arbetare
A-gruppens genomsnitt	40,6	44,2	9,3	46,5
B-gruppens genomsnitt	42,9	17,4	22,7	59,9
A-gruppens genomsnitt : förhållande till B-gruppens	95%	254%	41%	78%
Antal kommunpar i vilka A-kommunen visar högre (+) resp. lägre (-) värde än motsvarande B-kommun	+ 4 - 10	+ 14 - 0	+ 0 - 14	+ 0 - 14
Genomsnitt för hela rikets kommuner	44,1	19,3	27,2	53,5
Kommungruppernas genomsnitt i förhållande till genomsnittet för hela rikets kommuner:				
A-gruppen	92%	229%	34%	87%
B-gruppen	97%	90%	83%	112%
Antal kommuner med högre (+) resp. lägre (-) värde än genomsnittet för hela rikets kommuner:				
A-gruppen	+ 1 - 13	+ 14 - 0	+ 0 - 14	+ 1 - 13
B-gruppen	+ 4 - 10	+ 5 - 9	+ 3 - 11	+ 10 - 4

Som framgår av tabellen var den del av befolkningen i A-kommunerna, som vid 1950 års folkräkning klassificerades som förvärvsarbetande, mindre än B-kommunernas motsvarande del. Skillnaden är emellertid knappast tillräckligt stor för att ge anledning till att dra någon mer generell slutsats. För A-gruppens kommuner uppgår andelen till 40,6 procent och för B-gruppens till 42,9 procent. Vid en parvis gjord jämförelse framgår det, att A-kommunens andel är högre i fyra och lägre i tio fall än motsvarande B-kommun. I riket i dess helhet är andelen förvärvsarbetande befolkning större än i såväl A- som B-kommunerna. Riksnedeltalet uppgår nämligen till 44,1 procent. Detta tal överskrids blott av en A-kommun och fyra B-kommuner.

Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning företer en i hög grad olikartad bild de studerade kommungrupperna emellan. I A-kommunerna uppgår företagareandelen till inte mindre än 44,2 procent. Arbetareandelen är med sina 46,5 procent således blott obetydligt större. Tjänstemännen svarar för de återstående 9,3 procenten. En motsvarande fördelning av den förvärvsarbetande befolkningen i B-kommunerna resulterar i 17,4 procent företagare, 22,7 procent tjänstemän samt 59,9 procent arbetare.

En parvis genomförd jämförelse mellan A- och B-kommunerna leder till att företagareandelen i samtliga fall är större i A-kommunen än i motsvarande B-kommun. När det gäller andelen tjänstemän respektive arbetare är förhållandet det motsatta. Det är alltså möjligt att i detta sammanhang tala om en klar tendens i skillnaden mellan A- och B-kommuner. I de förra är företagareandelen högst väsentligt mycket större än i de senare. Samtidigt är tjänstemännen starkt underrepresenterade. Också andelen arbetare är i A-kommunerna genomgående lägre än i B-kommunerna. I detta senare fall är dock differensen inte lika stor.

Fördelningen av den yrkesverksamma befolkningen i A-kommunerna tyder på att dessa kommuner genomgående karakteriseras av jordbruksbygd med relativt små bruksenheter. Detta måste vara förklaringen till att antalet företagare i A-gruppens kommuner är totalt sett nästan lika stort som antalet arbetare. Studeras A-kommunerna en för en blir resultatet att i åtta av de fjorton är antalet företagare t.o.m. större än antalet arbetare. Detta tyder på att jordbruken och de övriga företagen i A-kommunerna i betydande utsträckning är så små, att de kan drivas som enmansföretag.

Den förvärvsarbetande befolkningen i B-kommunerna fördelar sig efter yrkesställning på ungefär samma sätt, som är fallet vad beträffar befolkningen i landet som helhet. I detta liksom i en rad redan konstaterade hänseenden är det således möjligt att ange de TV-täta kommunerna som tämligen "ordinära genomsnittskommuner". När det emellertid gäller de TV-glesa kommunerna framstår avvikelserna från riksnedeltalen som betydande också vid studiet av den här senast kommenterade tabellen.

Antal jordbruk

Kungl. Generalpoststyrelsen företar varje år en räkning av bl.a. antalet jordbruk(are) per postanstalt. Även om postanstaltsområdenas gränser inte sammanfaller med kommungränserna är nyssnämnda uppgifter ägnade att ge en åtminstone ungefärlig uppfattning om antalet jordbruk per kommun samt hur detta antal från år till år förändrar sig. På så sätt ges en viss bild av den del av utvecklingen inom jordbruket, som tar sig uttryck i sammanslagningar och nedläggningar med sjunkande antal jordbruksenheter som följde. Nyssnämnda uppgifter ger också viss ledning till beräkningar av antalet jordbruksenheter per exempelvis 100 hushåll.

Tab. IV:h. Antalet jordbruk(are) okt. 1956 resp. okt. 1959

Kommunbe- teckning	Jordbruk(are)		Kommunbe- teckning	Jordbruk(are)	
	okt 1956	okt 1959		okt 1956	okt 1959
A 1	523	472	B 1	407	393
A 2	260	231	B 2	149	142
A 3	367	345	B 3	419	410
A 4	198	172	B 4	72	58
A 5	164	165	B 5	313	291
A 6	52	49	B 6	417	391
A 7	203	190	B 7	301	307
A 8	314	319	B 8	417	397
A 9	247	247	B 9	249	222
A 10	287	272	B 10	116	115
A 11	394	337	B 11	320	320
A 12	123	117	B 12	26	24
A 13	406	378	B 13	576	565
A 14	302	305	B 14	488	537
A 1-A 14	3 840	3 599	B 1-B14	4 270	4 172

Under treårsperioden oktober 1956 - oktober 1959 sjönk antalet jordbruk i A-kommungruppen från 3 840 till 3 599 eller med drygt 6 procent. Samtidigt har antalet jordbruk per 100 hushåll minskat från 45,5 till 42,6. Också antalet jordbruk tillhörande B-kommunerna har minskat. Reduktionen är dock avgjort mindre. Antalet har således minskat i B-kommunerna från 4 270 till 4 172 eller med drygt 2 procent. Per 100 hushåll är antalet jordbruk i B-kommunerna omkring 11, vilket alltså är en betydligt lägre siffra än den för A-kommunerna.

Inkomstförhållandena

I AB Tidningsstatistikens årligen utkommande kommunbok lämnas uppgifter för bl.a. den sammanräknade nettoinkomsten. Detta sker dels per tidnings-spridningsområde, dels per kommun. Samtidigt görs vissa beräkningar för antalet hushåll, vilket i sin tur bl.a. möjliggör en uppskattning av den sammanräknade nettoinkomsten per hushåll i landets olika kommuner. Tidningsstatistikens senast redovisade inkomstuppgifter baserar sig på taxeringarna för inkomståret 1957. De uppgifter för de i denna undersökning ingående kommunerna, som redovisas i bilaga D, har hämtats från av Tidningsstatistik gjorda sammanställningar.

Av nedanstående samlingstabell framgår det, att den sammanräknade nettoinkomsten per A-kommun är mindre än vad den är per B-kommun. Detta är inte blott en följd av att antalet inkomsttagare i A-gruppens kommuner är väsentligt lägre än i B-gruppens. Även medelinkomsten per hushåll befinner sig på en ganska väsentligt mycket lägre nivå i A-kommunerna än i B-kommunerna. Detta genomsnitt för A-gruppen uppgår nämligen till 11 124 kronor mot för B-gruppen till 13 107 kronor. Vid en parvis gjord jämförelse A- och B-kommunerna emellan visar det sig, att A-kommunen i samtliga fall har en lägre medelinkomst per hushåll än motsvarande B-kommun.

Den här påtalade differensen i hushållens inkomstnivå mellan å ena sidan A-kommunerna och å andra sidan B-kommunerna tyder på att inkomstfaktorn kan tänkas ha sin inte ringa betydelse för televisionens spridning inom ett område. Det får dock inte bortses ifrån att A-kommungruppen visat sig utgöras av typsiska landsbygdskommuner med jämförelsevis hög grad av "naturhushållning" och att detta delvis är ägnat att förklara den i dessa kommuner lägre inkomstnivån.

Vad som i detta sammanhang framkommit aktualiserar vad som blev resultatet vid en tidigare inom institutet redovisad undersökning rörande

Tab. IV:i. Sammanräknad nettoinkomst under inkomståret 1957.

	Sammanräknad nettoinkomst år 1957 i 1000-tal kr.	Antal hushåll år 1957	Medelinkomst per hushåll
A-gruppens genomsnitt	8 710	783	11 124
B-gruppens genomsnitt	32 322	2 466	13 107
A-gruppens genomsnitt i förhållande till B-gruppens	27%	32%	85%
Antal kommunpar i vilka A-kommunen visar högre (+) resp. lägre (-) värde än motsvarande B-kommun	+ 0 - 14	+ 0 - 14	+ 0 - 14
Genomsnitt för hela rikets kommuner	35 331	2 408	14 672
Kommungruppernas genomsnitt i förhållande till genomsnittet för hela rikets kommuner:			
A-gruppen	25%	33%	76%
B-gruppen	91%	102%	89%
Antal kommuner med högre (+) resp. lägre (-) värde än genomsnittet för hela rikets kommuner:			
A-gruppen	+ 0 - 14	+ 0 - 14	+ 0 - 14
B-gruppen	+ 5 - 9	+ 6 - 8	+ 2 - 12

inkomstfaktorns effekt på TV:s spridning (se "TV i Sverige - rapport 1959:1, s. 58 ff). I anslutning till denna tidigare analys lämnades följande sammanfattning: "Mot bakgrund av vad som senast kunnat konstateras är det rimligt att räkna med att inkomstfaktorns effekt på TV-utvecklingen - åtminstone under själva introduktionsförloppet - inte spelar annat än en i varje fall högst underordnad roll. Av denna bearbetning har det emellertid också framgått, att inkomstförhållandena på längre sikt kan ha en inverkan på televisionens utbredning, som man exempelvis i samband med mer långsiktiga prognoser för den framtida utvecklingen på televisionens område inte skall bortse ifrån."

Personbilbeståndet

Med ledning av uppgifter hämtade ur Affärsekonomis referensnummer från år 1957 är det möjligt att för de undersökta kommunerna beräkna antalet personbilar per den 31/12 1956. Detta har skett i nedanstående tabell. Samtidigt har det för de olika kommunerna beräknade personbilbeståndet ställts i relation till folkmängden.

Tab. IV:k Personbilbeståndet per den 31 december 1956

Kommunbeteckning	Antal personbilar per 100 inv. (31/12-56)	Kommunbeteckning	Antal personbilar per 100 inv. (31/12-56)
A 1	8,3	B 1	8,8
A 2	7,7	B 2	7,4
A 3	10,7	B 3	11,0
A 4	6,6	B 4	10,1
A 5	10,4	B 5	12,3
A 6	1,3	B 6	9,4
A 7	7,5	B 7	12,3
A 8	7,6	B 8	10,8
A 9	4,9	B 9	14,1
A 10	9,7	B 10	11,7
A 11	9,7	B 11	12,7
A 12	5,9	B 12	14,3
A 13	7,8	B 13	11,5
A 14	11,5	B 14	11,5
A1-A14	7,9	B1-B14	11,0

Av tabellen framgår det att antalet personbilar per 100 invånare genomgående är högre i de TV-täta kommunerna än i de TV-glesa. Vid en parvis gjord jämförelse blir resultatet, att tolv av B-kommunerna har en större biltäthet än motsvarande A-kommun. Totalt uppgick antalet personbilar i A-kommunerna till 7,9 per 100 invånare och i B-kommunerna till 11,0.

Det förhållandet, att bilbeståndet är större i de TV-täta kommunerna än i de TV-glesa, tyder på att televisionens spridning haft en tendens att ske i snabbare takt i kommuner, där antalet bilar i förhållande till befolkningen ligger på en högre nivå än i kommuner med låg biltäthet. I olika andra sammanhang har statistik över bilbeståndet kunnat utnyttjas för bedömanden av marknadsmöjligheterna på skilda områden. Detta förefaller tydligen också kunna att i viss mån ske, när det gäller att på TV-området göra dylika bedömanden.

Radiolicensbeståndet

Med hjälp av från Telestyrelsen inhämtade uppgifter har det varit möjligt att göra nedanstående sammanställning, som visar radiolicensbeståndet i de undersökta kommunerna.

Tab. IV:1 Radiolicensbeståndet per den 1 okt 1960¹⁾

Kommun- beteck- ning	Antal ra- diolic. 1/10-60 per 100 hushåll	Kommun- beteck- ning	Antal ra- diolic. 1/10-60 per 100 hushåll
A 1	95,4	B 1	93,5
A 2	99,3	B 2	101,6
A 3	108,2	B 3	99,4
A 4	98,0	B 4	99,0
A 5	98,7	B 5	105,7
A 6	93,3	B 6	107,6
A 7	106,2	B 7	97,9
A 8	92,4	B 8	94,8
A 9	100,0	B 9	101,9
A 10	95,6	B 10	104,7
A 11	99,5	B 11	118,1
A 12	110,7	B 12	106,2
A 13	93,7	B 13	97,3
A 14	91,4	B 14	105,0
A1-A14	98,4	B1-B14	100,4

1) Att radiolicensbeståndet i vissa fall anger en i förhållande till hushållsantalet mer än 100-procentig täckning fick i huvudsak sin förklaring i det förhållandet, att inte blott hushåll utan även juridiska personer som firma etc. äger skyldighet att för innehav av radioapparat lösa licens. Däremot löser exempelvis ett hushåll som har fler än en apparat blott en licens.

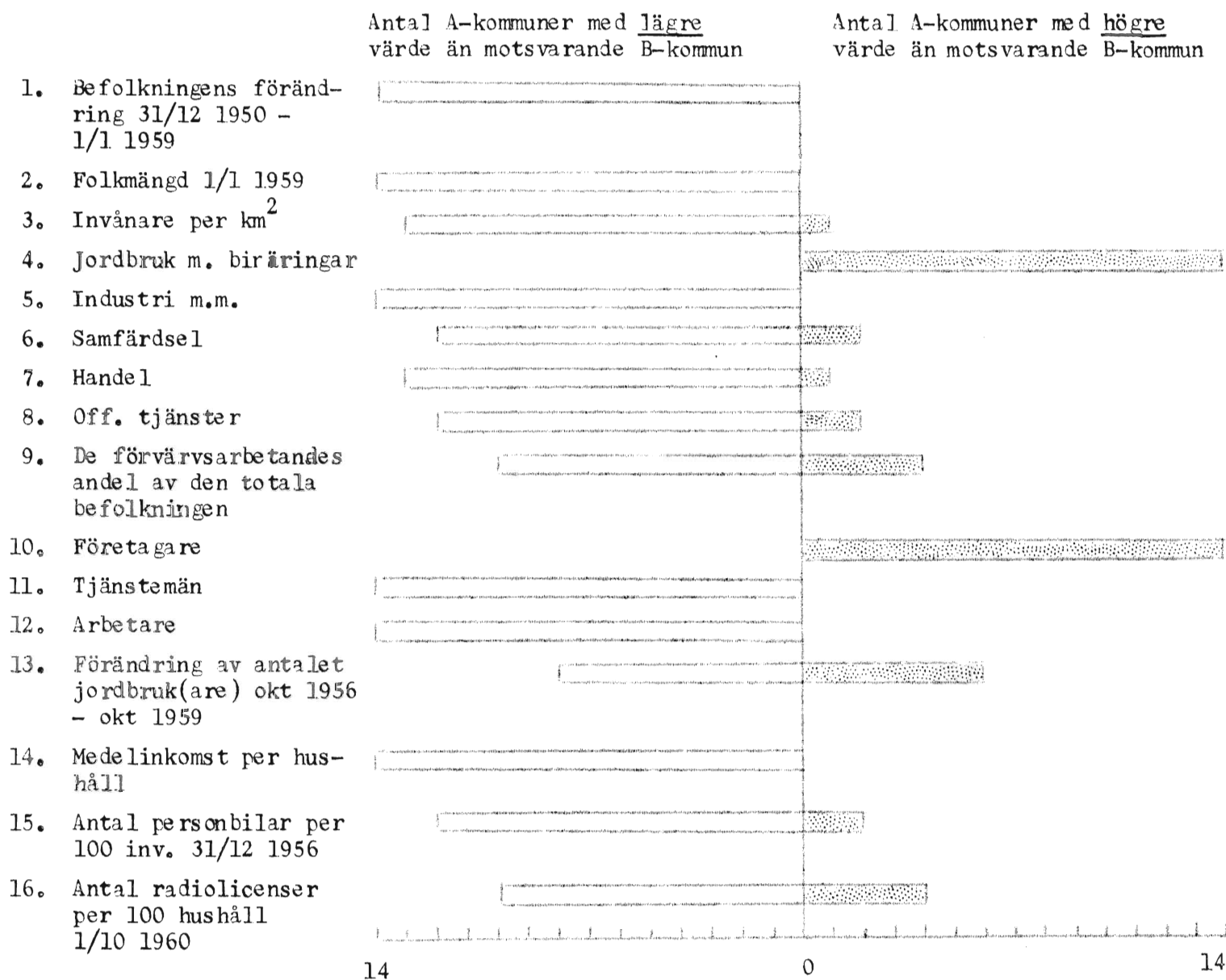
Vid en parvis jämförelse mellan de TV-glesa respektive TV-täta kommuner, som undersökningen omfattar, framgår det, att radiolicens-tätheten är större i tio av de TV-täta kommunerna än vad den är i motsvarande TV-glesa. Det motsatta förhållandet råder i de fyra återstående fallen. Detta kommer till uttryck i tabell IV:1, som också visar det tämligen aktuella antalet radiolicenser per 100 hushåll i de undersökta kommunerna sammantagna i två grupper, nämligen A-gruppen respektive B-gruppen. I det förra fallet uppgick antalet till 98,4 och i det senare till 100,4 per 100 hushåll.

Sammanfattning

I detta avsnitt har en jämförelse gjorts mellan 14 TV-glesa och 14 TV-täta kommuner. De båda kommungrupperna har sinsemellan visat sig förete vissa strukturella olikheter. I sammanfattning framgår detta av diagram IV:a.

De i undersökningen ingående TV-glesa kommunerna skulle i huvudsak kunna karakteriseras som glest befolkade landsbygdskommuner. Jordbruk jämte binäringar dominerar, medan de s.k. stadsnäringarna spelar en jämförelsevis underordnad roll. Antydda näringsgrensfördelning återspeglar sig också i den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning. Jämfört med de TV-täta kommunerna har de TV-glesa en betydande övervikt för andelen företagare. I de senare är samtidigt andelarna tjänstemän och arbetare genomgående mindre än i de förra. Samtliga A-kommuner har jämfört med motsvarande B-kommuner en lägre medelinkomst per hushåll. Vidare är såväl personbil- som radiolicensbeståndet mindre starkt utvecklat i de TV-glesa än i de TV-täta kommunerna.

Även om det har sitt givna intresse att med ledning av tillgänglig statistik söka påvisa vissa olikheter i den allmänna strukturen mellan TV-glesa och TV-täta kommuner, är det dock givet, att dessa olikheter inte bör få ge upphov till några längre gående slut-

Diagram IV:a Sammanfattande jämförelse mellan TV-glesa och TV-täta kommuner

satser. De påvisade olikheterna torde ha sitt värde begränsat till att i första hand ge en antydning om den allmänna riktning, i vilken vissa av orsakerna till påvisad TV-täthet bör sökas.

Areal, folkmängd och befolkningstäthetFör kommentar se s. IV:9⁴⁵ ff

Kommunbe- teckning	Kommuner	Areal km ²	Folkmängd 1 jan 1959	Invånare per km ² 1)
A 1	Delsbo	421	4 395	10,4
A 2	Enånger	307	2 092	6,8
A 3	Gustafs	256	2 955	11,6
A 4	Sollerön	412	1 710	4,2
A 5	Lekeryd	199	2 066	10,4
A 6	Norra Sandsjö	256	2 399	9,4
A 7	Hullaryd	211	2 153	10,2
A 8	Höreda	342	3 081	9,0
A 9	Klevshult	442	2 766	6,3
A 10	Linderås	205	2 130	10,4
A 11	Värsås	219	3 425	15,6
A 12	Källands-Råda	64	1 809	28,2
A 13	Norra Källand	169	3 857	22,8
A 14	Saleby	69	1 716	24,8
B 1	Söderala	339	14 375	42,4
B 2	Hamrånger	349	4 881	14,0
B 3	Grangärde	759	12 016	15,8
B 4	Norberg	290	6 917	23,9
B 5	Eksjö	121	10 114	83,7
B 6	Forserum	152	3 628	23,9
B 7	Vetlanda	17	9 177	542,7
B 8	Tranås	199	15 086	75,9
B 9	Lannaskede	112	2 816	25,2
B 10	Månsarp	65	2 760	42,4
B 11	Tibro	110	7 412	67,5
B 12	Karlsborg	6	4 430	795,3
B 13	Hova	270	4 554	16,9
B 14	Töreboda	140	5 665	40,4
A 1 - A 14	S:a A-kommuner	3 572	36 554	10,2
B 1 - B 14	S:a B-kommuner	2 929	103 831	35,5
	Hela riket	411 114	7 436 066	18,1

1) Framräkningen har skett på basis av i antal hektar angivna arealsubbeifter.

Slut

Befolkningens fördelning på näringsgrenar

För kommentar se s. ⁴⁷IV:11 f

Kommun- beteck- ning	Kommuner	Folkmängden den 31 dec 1950 efter näringsgren i procent						
		Jordbruk med bi- näringar	Industri, hantverk o. gruv- brytning	Sam- färd- sel	Handel	Off. tjänst- ter	Husligt arbete	Övrigt
A 1	Delsbo	53,4	21,9	6,4	7,4	4,5	5,2	1,4
A 2	Enånger	64,3	17,9	6,2	4,6	2,4	3,4	1,2
A 3	Gustafs	44,3	36,3	5,3	4,3	4,2	1,9	3,7
A 4	Sollerön	62,5	22,7	4,7	5,4	2,1	0,3	2,1
A 5	Lekeryd	66,4	19,1	4,0	2,6	3,9	2,2	1,9
A 6	Norra Sandsjö	63,1	21,8	5,1	4,2	2,4	1,3	2,1
A 7	Hullaryd	64,6	16,9	5,3	3,8	5,5	1,7	2,3
A 8	Höreda	64,3	17,2	4,1	3,3	6,3	2,0	2,8
A 9	Klevshult	70,5	17,5	3,1	2,9	3,1	1,3	1,6
A 10	Linderås	67,7	15,8	4,6	3,9	3,7	2,2	2,2
A 11	Värsås	65,5	18,3	3,5	4,6	3,7	2,7	1,6
A 12	Källands-Råda	53,1	30,5	2,9	5,1	3,2	1,8	3,3
A 13	Norra Kålland	57,4	22,8	9,4	4,6	3,1	1,6	1,3
A 14	Saleby	70,2	17,4	1,9	2,9	2,8	3,2	1,5
B 1	Söderala	14,6	65,3	5,1	6,0	5,7	2,1	1,1
B 2	Hamrånger	22,3	53,9	10,2	6,1	3,2	3,1	1,2
B 3	Grangärde	16,7	60,2	6,5	7,1	5,0	2,6	1,7
B 4	Norberg	13,2	62,0	6,1	8,8	5,6	2,5	1,9
B 5	Eksjö	10,1	36,3	6,7	13,7	28,7	1,7	2,8
B 6	Forserum	27,0	54,0	5,7	5,4	3,8	1,5	2,6
B 7	Vetlanda	4,3	56,8	7,8	18,7	8,4	1,7	2,3
B 8	Tranås	11,2	56,7	6,5	14,3	7,9	2,0	1,3
B 9	Lannaskede	25,8	58,5	3,2	6,6	3,1	1,8	1,1
B 10	Månsarp	12,1	67,8	4,0	7,9	5,2	2,1	0,9
B 11	Tibro	18,6	61,1	3,7	10,0	3,1	1,3	2,2
B 12	Karlsborg	0,7	38,5	4,7	8,7	44,8	1,3	1,2
B 13	Hova	43,7	31,7	10,1	6,2	3,7	2,3	2,4
B 14	Töreboda	31,9	38,0	7,9	10,9	5,0	2,3	3,9
A 1 - A 14	S:a A-kommuner	61,2	21,2	5,0	4,4	3,8	2,3	2,0
B 1 - B 14	S:a B-kommuner	16,3	54,0	6,4	10,0	9,4	2,1	1,9
	Hela riket	23,4	41,0	8,5	13,0	9,6	2,0	2,5

Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter yrkesställning

För kommentar se s. ⁴⁹IV:13 ff

Kommun- beteck- ning	Kommuner	Förvärvsarbetande befolkning den 31 dec. 1950			
		Procent av hela befolk- ningen	Fördelad efter yrkesställning i procent		
			Företagare	Tjänstemän	Arbetare
A 1	Delsbo	39,2	36,8	11,6	51,6
A 2	Enånger	43,1	41,4	7,9	50,7
A 3	Gustafs	41,8	31,0	11,8	57,2
A 4	Sollerön	45,2	37,1	10,6	52,3
A 5	Lekeryd	39,7	49,3	7,1	43,6
A 6	Norra Sandsjö	39,0	49,7	6,1	44,2
A 7	Hullaryd	38,3	50,3	10,4	39,3
A 8	Höreda	40,2	45,9	10,3	43,7
A 9	Klevshult	41,5	56,0	6,1	37,9
A 10	Linderås	41,6	49,4	7,1	43,5
A 11	Värsås	43,1	46,5	10,3	43,1
A 12	Kållands-Råda	38,0	34,5	12,8	52,7
A 13	Norra Kålland	38,0	44,5	9,4	46,1
A 14	Saleby	42,7	50,4	6,6	43,0
B 1	Söderala	42,1	10,1	18,6	70,6
B 2	Hamrånge	42,9	17,3	15,8	66,9
B 3	Grangärde	43,0	13,7	18,1	68,2
B 4	Norberg	41,5	10,0	21,5	68,5
B 5	Eksjö	43,2	14,8	37,0	48,2
B 6	Forserum	42,8	26,9	14,2	58,9
B 7	Vetlanda	43,3	15,3	28,9	55,8
B 8	Tranås	44,7	15,1	23,9	61,0
B 9	Lannaskede	44,2	25,9	15,4	58,7
B 10	Månsarp	46,5	15,3	21,3	63,4
B 11	Tibro	40,7	27,7	14,8	57,4
B 12	Karlsborg	46,3	6,3	53,1	40,6
B 13	Hova	40,8	39,7	11,1	49,2
B 14	Töreboda	40,1	31,6	18,6	49,8
A 1 - A 14	S:a A-kommuner	40,6	44,2	9,3	46,5
B 1 - B 14	S:a B-kommuner	42,9	17,4	22,7	59,9
	Hela riket	44,1	19,3	27,2	53,5

InkomstförhållandenaFör kommentar se s. ⁵² IV:16 f

Kommunbe- teckning	Kommuner	Sammanräknad nettoinkomst år 1957 i 1000-tal kr.	Antal hushåll år 1957	Medelinkomst per hushåll kronor
A 1	Delsbo	14 778	1 412	10 500
A 2	Enånger	7 309	660	11 100
A 3	Gustafs	11 229	948	11 800
A 4	Sollerön	5 495	430	12 800
A 5	Lekeryd	7 366	650	11 300
A 6	Norra Sandsjö	7 191	640	11 200
A 7	Hullaryd	6 357	650	9 800
A 8	Höreda	10 848	914	11 900
A 9	Klevshult	8 423	759	11 100
A 10	Linderås	6 053	639	9 500
A 11	Värsås	12 262	1 077	11 400
A 12	Källands-Råda	6 698	572	11 700
A 13	Norra Källand	12 219	1 088	11 200
A 14	Saleby	5 717	526	10 900
B 1	Söderaia	60 794	4 941	12 300
B 2	Hamrånge	22 042	1 624	13 600
B 3	Grangärde	54 599	4 231	12 900
B 4	Norberg	31 356	2 516	12 500
B 5	Eksjö	47 362	3 620	13 100
B 6	Forserum	15 097	1 125	13 400
B 7	Vetlanda	40 207	2 996	13 400
B 8	Tranås	67 610	5 514	12 300
B 9	Lannaskede	11 379	788	14 400
B 10	Månsarp	12 483	804	15 500
B 11	Tibro	29 132	2 059	14 100
B 12	Karlsborg	22 607	1 142	19 800
B 13	Hova	16 152	1 423	11 400
B 14	Töreboda	21 326	1 737	12 300
A 1 - A 14	S:a A-kommuner	121 945	10 965	11 100
B 1 - B 14	S:a B-kommuner	452 146	34 520	13 100
	Hela riket	36 462 000	2 485 530	14 700